

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Onbeşinci İqtima

18 . 3 . 1340 Salı

Münderecat

	Sayfa	Mazbatalar	Sayfa
1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI	646:647		647
2. — EVRAKI VARİDE	647		
Lâyihalar	647		
1. — Ticaret Vekâleti 1340 Bütçesi (1/460 mükerrer)	647	1. — Hukkâmı şer' ve Memurini şer' iye hakkındaki Kanunu muvakkatin tadiline (1/31) ve mecellei ahkâmı adliyeden Ki- tabülbüyuun bâzı mevaddının tadiline (1/72) ve Usulü Muhakemei Hukukiye Kanunu muvakkatine müzeyyel Kanunun 18 nei maddesinin tadiline mütedair üç kıt'a kanun lâyihasının Adliye Vekâletine iadesine dair Adliye Encümeni mazbatası (1/84)	647:648
2. — Ziraat Vekâleti 1340 Bütçesi (1/460)	647		
Teklifler	647		
1. — Urfa Mebusu Ali Fuad Bey ve 48 refikinin Orta Tedrisat Muallimleri Kanununun ondördüncü maddesinin tadili hakkında teklifi kanunisi (2/320)	647	2. — Muvazenei Maliye Encümeninin Şair Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden beş- bin kuruş maaş tahsisine dair mazbatası ve teklifi kanunisi (2/323)	648
2. — Siird Mebusu Halil Hulki Efendi ve 59 refikinin İstanbul'da salben idam olunan Urfa Mutasarrıfı sabıki Nusret Bey ailesine hidematı vataniye tertibinden alt- mış lira maaş tahsisi hakkında teklifi ka- nunisi (3/328)	647	Tezkereler	648
3. — Çorum Mebusu Ferid Bey ve (49) refikinin esbak Kastamonu Mebusu İs- mail Mahir Efendi zevcesiyle beş çocuğ- na hidematı vataniye tertibinden beşer yüz kuruş maaş tahsisi hakkında teklifi ka- nunisi (3/321)	647	1. — İstiklâl muharebatı mâlûllerine nakdi mükâfat itası hakkındaki 397 nu- maralı Kanunun birinci maddesinin fıkrâi âhiresine tevfikân evvelce takdim edilen cetvelde isimleri muharrer olmıyan ve bi- lâhara zuhur eden mâlûlüne verilmesi ik- tiza eden mükâfatı nakdiyeye mütâallik	

tahsisatı munzamının itası hakkında Başvekâletten mevрут tezkere (3/239) 648

2. — Urfa Mebusu Hüsrev Beyin Peşte Elçiliğine tâyini muamelesi iera edilmek üzere kendisine Meclisçe mezuniyet verilmesi hakkında Başvekâletten mevрут tezkere 648:649

Takrirler 649

1. — Karesi Mebusu Vehbi Bey ve rüfekâsının Kütahya - Balıkesir - Edremit körfezi - Çanakkale hattı hakkında takriri (4/10 ikinci sene) 649

2. — Muş Mebusu Osman Kadri Beyin Ziraat Bankası Müdüriyeti Umumiyesi nezdine bir ziraat muavininin tefriki hakkında takriri (4/11) 649

3. — Denizli Mebusu Yusuf Bey ve rüfekâsının Denizli vilâyetine tâbi Çal kazasında tütün zer'i memnuiyetinin ref'i temenniyatına dair takrir (4/12) 649

4. — Elâzığ Mebusu Hüseyin Beyin Dr. Reşid Bey merhumun ailesine hidematı va-

taniye tertibinden maaş tahsisi hakkındaki kanun lâyihası Muvazenei Maliye Encümenince bir karara raptedilmemiş olduğundan Heyeti Umumiyece intaai hakkında takriri 649

3. — İNTİHAPLAR 649

1. — Divanı Muhasebat âzaları intihabı 649

4. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD 649

1. — Muvazenei Maliye Encümeninin, Şair Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tahsisine dair teklifi kanunisi ve mazbatası (2/323) 649:651,680

2. — Köy kanunu lâyihası ve Dâhiliye Encümeni mazbatası (1/399) 651:658,659:669

3. — 1340 senesi Muvazenei Umumiye kanun lâyihası ve Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası (1/296) 669

A) *Sahhiye Vekâleti Bütçesi* 669:679,681:710

BİRİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat: 2,55

REİS — Fethi Bey

KÂTİPLER : Hakkı B. (Van), Talâd B. (Kângırı)

REİS — Efendim, celseyi açıyorum, zaptı sabık hulâsası okunacak :

1. ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

Fethi Beyin tahtı Riyasetlerinde bilinikat zaptı sabık hulâsası kıraat ve aynen kabul edildi ve evrakı vâride aid oldukları mahallere havale olundu.

Sabık mebuslardan Âtîf ve Necati beylere kırmızı ve yeşil kurdeleli istiklâl Madalyası itasına dair Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi ve Âzayı Kiramdan bâzı zevatın mezuniyetleriyle mezuniyetlerini tecavüz ettirenler hakkın-

da Divanı Riyaset kararları kıraat ve kabul edildi. Divanı Riyasetin; Âzayı Kiram tahsisatından beşer lira kat'ıyla Meclis hademelerine ikramiye itası hakkındaki kararı dahi kıraat ve kabul olundu.

Hilâfetin ilgası ve hanedanı hilâfetin teb'i di dolayısıyla muhtelif mahallerden mevрут tebriki mutazammın telgrafnamelere Divanı Riyasetçe cevap itası tensibedildi. Badehu Divanı Muhasebat âzalarının intihabı iera olundu.

Mütaakiben 1340 senesi Bütçe kanunu lâyihasının müzakeresine geçilerek Emniyeti Umumiye bütçesinin Dâhiliye Encümenine havale edilen 154 ncü faslı hakkında encümenenden vurudeden tasvibi mutazammın mazbata kıraat ve mezkûr fasıl aynen kabul edildi. Bütçenin mütebaki fasılları dahi müzakere ve aynen kabul olundu.

Jandarma bütçesinin bu kere tefrik edilmiş olan telgraf ücretine ait faslı dahi reye vaz' ve aynen kabul edildi. Bütçenin yekûnu umumi ise tashiha kabul olundu.

Badehu Rûsumat Bütçesinin müzakeresi icra edilerek 111 ncü fasıl tadilen, diğer fasıllar aynen ve yekûnu umumi dahi tadilen kabul edildi.

Bundan sonra Tapu Müdüriyeti Umumiyesi bütçesinin müzakeresine başlandı. Cereyan eden müzakere neticesinde 114 ncü fasıl ile 123 ncü fasıl tadilen ve diğer fasıllar aynen ve yekûnu umumi dahi tadilen kabul ve teneffüs için celse tatil olundu.

İkinci Celse

Fethi Bey tarafından küşad olunarak muhassasatı zatiye bütçesinin müzakeresine iptidar edildi. Heyeti umumiyesi hakkında cereyan eden

müzakereden sonra fasılların müzakeresine geçilerek cümlesi aynen kabul olundu.

Badehu Ziraat Bankasının bütçesiyle vaziyet ve salâhiyetine dair olan ve Ziraat Encümeninden tadilen gelen lâyihai kanuniyenin müzakeresine geçildi. Heyeti umumiyesi hakkında cereyan eden müzakereden sonra maddelere geçilerek sekiz madde müzakere ve aynen kabul ve diğer maddelerin müzakeresi, vaktin ademimüsaadesine binaen Çarşamba gününe tehir edildi.

Divanı Muhasebat için yapılan âza intihabında iki zatın matlubolan âzayı ihraz ettiği ve diğer âzalar için yeniden intihap icra edileceği tebliğ ve Salı günü içtima edilmek üzere celse tatil olundu.

Reis
Tevfik Bey

Kâtip
Van
Hakkı Bey

Kâtip
Kângırı
Talât Bey

REİS — Efendim, zaptı sabık hulâsası hakkında bir itiraz var mı? (Hayır sesleri) Zaptı sabık hulâsası aynen kabul edildi.

2. — EVRAKI VARİDE

Lâyhalar

1. — Başvekâletten mevrut Ticaret Vekâleti 1340 bütçesi (Muvazenei Maliye Encümenine) (1/460 mükerrer)

2. — Başvekâletten mevrut Ziraat Vekâleti 1340 bütçesini (Muvazenei Maliye Encümenine) (1/460)

Teklifler

1. — Urfa Mebusu Ali Fuad Bey ve 48 refikinin Orta Tedrisat Muâllimleri Kanununun 14 ncü maddesinin tadili hakkında teklifi kanunisi Lâyiha Encümenine (2/320)

2. — Süird Mebusu Halil Hulki Efendi ve 59 refikinin İstanbul'da salben idam olunan Urfa mutasarrıfı sabık Nusret Bey ailesine hidematı vataniye tertibinden altmış lira maaş tahsisi hakkında teklifi kanunisi Lâyihai Encümenine (2/321)

3. — Çorum Mebusu Ferid Bey ve 49 refikinin Esbak Kastamonu Mebusu İsmail Mahir efendi zevcesi ile beş çocuğuna hidematı vatani-

ye tertibinden beşyüz kırk maaş tahsisi hakkında teklifi kanunisi, Lâyiha Encümenine (2/322)

MAZBATALAR

1. — Hükâmı Şer ve Memurini Şer'iyeye hakkındaki Kanunu muvakkatin tadiline (1/31) ve Mecellei ahkâmı adliyeden Kitâbüllüyyun bâzı mevaddının tadiline (1/72) ve Usulü Muhakemei Hukukiye Kanunu muvakkatine müzeyyel 18 maddesinin tadiline mütedair (1/84) üç kıt'a kanun lâyihasının Adliye Vekâletine iadesine dair Adliye Encümeni mazbatası

Riyaseti Celileye

Hükâmı Şer ve Memurini Şer'iyeye hakkındaki kanunu muvakkatin tadiline, ve Mecellei ahkâmı Adliyeden Kitâbüllüyyun ve Usulü Muhakemei Hukukiye Kanununun bâzı mevaddının tadiline mütedair üç kıt'a Lâyihai kanuniye Adliye müsteşarı Kenan Bey tarafından Encümenimizde Hükümet namına iadesi

talep kılınmakla berayı iade heyeti umumiye-ye arz olunur.

Adliye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri

Kastamonu Dersim
Necmeddin Feridun Fikri

Kâtip Âza
Saruhan Bayazıd
Kemal Şefik

Âza Âza
Konya Konya
Mustafa Feyzi Eyüp Sabri

REİS — Efendim, Nizamnamemizin maddei mahsusası mucibince bu kanun lâyhaları Adliye Vekâletine iade olunacaktır.

2. — *Muvazenei Maliye Encümeninin Şair Abdülhak Hamit Beye kaydı hayat şartıyla hidemati vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tarsisine dair Muvazenei Maliye Encümeni ve teklifi kanunisi (2/323) ve mazbatası*

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Muhterem efendiler, Abdülhak Hamit namı; Türk Tarihi Edebiyesine mesut ve ebedî bir nam olarak geçecektir.

Hali hazırdaki muazzam inkılâp ve ihtilâle müncer olan fikirleri; Namık Kemal merhum ile Abdülhak Hamid Bey tevlihetmişlerdir. Namık Kemal ile yürüyen üstada, nesli âtinin hissei şükranı pek büyüktür. Meclisi Âlimiz; Abdülhak Hamid Bey hakkında göstereceği cemilei taltifkâri ile Türk Milletinin irfan ve deha sahiplerine göstereceği tezehüre büyük bir şükran numunesi irae etmiş olacaktır. Haber aldığımızı göre büyük şairimiz elyevm büyük bir zaruret içerisinde bulunuyor. Senelerce Türk Milletinin ihtiyacı ruhiyesini terennüm eden ve el'an etmekte olan şairin ihtiyacı cismaniyesini biz temin edemezsek zannederim çok ayıp olur. Binaenaleyh bu teklifin müstacel ruznameye alınarak müzakeresini Heyeti Celileden bilhassa istirham ederim.

REİS — Efendim, bu teklifi kanununin müstacelen müzakeresini teklif ediyorlar. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum.

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Aynı zamanda tercihan da

REİS — Tercihan ne demek? Şu halde efendim; bugün müzakere edilmesini teklif ediyorlar.

MEHMED VEHBİ K. (Karesi) — Efendim, Köy Kanunu var.

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Köy Kanunundan sonra Vehbi Bey,

REİS — Efendim, teklifi kanununin bugün müzakeresini teklif ediyorlar. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın, Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olunmuştur.

Tezkereler

1. — *İstiklâl muharebatı mâlûllerine nakdi mükâfat itası hakkındaki (397) numaralı Kanunun birinci maddesinin fıkrâi ahiresine tevfi kan evvelce takdim edilen cetvelde isimleri muharrer olmıyan ve bilâhara zuhur eden malûline verilmesi iktiza eden mükâfatı nakdiyeye müteallik tahsisatı muzammannın itası hakkında Başvekâletten mevрут tezkere (3/239) (Muvazenei Makiye Encümenine)*

2. — *Urfa Mebusu Hüsrev Beyin Peşte Elçiliğine tâyin muamelesi icra edilmek üzere kendisine Meclisce mezuniyet verilmesi hakkında Başvekâletten mevрут tezkere*

Meclisi Riyaseti Celilesine

Derdesti teşkil bulunan Peşte elçiliğine tâyini hakkında Macaristan Hükümetince cevabı muvafakat verilmiş olan Urfa Mebusu Hüsrev Beyin tâyini muamelesi icra edilmek üzere kendisine Meclisi Âlice mezuniyet itasına istirham ederim efendim. 17 Mart 1340

Başvekil ve Hariciye Vekili
ismet

REİS — Efendim, Urfa Mebusu Hüsrev Beye Peşte Elçiliği için...

AHMET SÜREYYA BEY (Karesi) — Müsaade buyurunuz. Efendiler, elçiliğe tâyin edilen arkadaşımızın bu suretle mezuniyetine karar itası, kanunu mahsus mucibince heyeti celilenizin nazarı tasvibine arz edildi. Halbuki kanunu mahsus mucibince bunlara mezuniyet verilecek değildir. Memuriyetine, sıfatı mebusiyeti üzerinde kalmak şartıyla cevaz verilecektir. Bunlar mezun değildirler. Gerek koldu kumandanları gerek ordu kumandanları ve

gerekse mebusluk hakkı uhdelerinde kalmak şartıyla şu memuriyetlerinin dahi caiz olacağını tasvibetmektir. Onun için mezuniyetlerine karar veremeyiz. Ancak şu memuriyetini uhdesinde mebusluk sıfatı kaldığı tasvibedebiliriz. Binaenaleyh makamı riyasetten istirham ederim. Bu suretle reye konsun ve Meclisi Âliniz bu suretle rey versin; Yoksa başka şekilde olamaz. Müddet muayyen olmayarak tecviz edilemez. Kanun da buna müsait değildir.

REİS — Efendim, ahiren tadil edilen nisabı müzakere kanunu mucibince Peşte Elçiliğine tâyin edilen Urfa Mebusu Hüsret Beyin Mebs'usiyetiyle beraber bu elçiliği ifa etmesini reyinize vaz'edeceğim. Muvafık görenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Muvafık görmiyenler lütfen ellerini kaldırsın. Muvafık görülmüştür.

Takrirler

1. — *Karesi Mebusu Vehbi Bey ve rüfeka-*

sının Kütahya, Balıkesir - Edremit Körfezi - Çanakkale hattı hakkındaki takriri (4/10 ikincisine) (Başvekâlete)

2. — *Muş Mebusu Osman Kadri Beyin, Ziraat Bankası Müdüriyeti Umumiyesi nezdine bir ziraat muavininin tefriki hakkında takriri (4/11) (Başvekâlete)*

3. — *Denizli Mebusu Yusuf Bey ve rüfeka-sının Denizli Vilâyetine tabi Çal kazasında tütün zer'i memnuiyetinin ref'i temenniyatına dair takriri (4/12) Başvekâlete)*

4. — *Elâzığ Mebusu Hüseyin Beyin Dr. Reşit Bey merhumun ailesine hizmetini vataniye tertibinden maaş tahsisi hakkındaki evrak; Muvazenei Maliye Encümenince bir karara raptedilmemiş olduğundan Heyeti Umumiyece intacı hakkında takriri (Muvazenei Maliye Encümenine)*

3. — İNTİHAPLAR

1. — *Divanı Muhasabat âzaları intihabı,*

REİS — Efendim, malûmuâliniz bugün Divanı muhasabat âzalıkları için, yeniden intihabat yapılacaktır. Malûmuâliniz dün iki zat nisabı ekseriyeti ihraz etmişti. Binaenaleyh mütebaki âza için yeniden intihabat icra edilecektir. Lütfen reylerinizi istimal buyurunuz.

HÜSEYİN B. (Elâzığ) — Reis Beğendi, bendenizin takririm; Reşit Bey ailesine maaş tahsisi hakkında idi. Takririm Encümene verileli bir ayı geçmiştir.

REİS — Efendim, dün Muvazenei Maliye Encümeni bu husustaki Kanunu bir hafta zarfında göndereceğini temin etmiştir.

İSMAIL KEMAL B. (Çorum) — Dün en fazla rey alanların isimlerini okuyunuz.

REİS — Efendim, Bursa Defterdarı Ali Kamil B. (71), Maliye Müfettişi Abidin B. (69),

Tasfiye Reisi Hasan Zeki B. (65), Darphane Muhasebecisi Cemil B. (61), Divanı Muhasabat âzasından Celil B. (60), Divanı Muhasabat âzasından Müeyyet B. (63), Saruhan Defterdarı Hüseyin Alim B. (58), Mülkiye Müfettişi Mustafa Reşad B. (55), Evkaf muhasebecisi Ahmet Hamdi B. (50), Divan Muhasabat murakıplarından Hafız Ef. (48), Sıhhiye Vekâleti Muhasebecisi Yusuf Kemal B. (48) rey almışlardır. Bundan sonrakiler (30) ve (20) ye inmişlerdir. Bunlardan fazla rey alanları okudum.

(Reylerin istihsaline başlandı)

REİS — Efendim, henüz reylerini istimal etmiyen rüfeka varsa lütfen istimal etsinler. (İstihsalı rey muamelesi hitam bulmuştur.) (Veysel Rıza Bey (Gümüşane), Süleyman Necmi B. (Canik), Sabit B. (Erzincan), reylerin tasnifine memur edildiler).

4. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

1. — *Muvazenei Maliye Encümenini, Şair Abdühak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hizmetini vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tahsisine dair Muvazenei Maliye Encümeninin teklifi kanunisi ve mazbataları (2/323)*

REİS — Efendim, ruznamemizde, Heyeti Celilenizin şimdi müzakeresini kabul ettiği Şair Abdühak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hizmetini vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tahsisine dair kanun ve ondan sonra Köy Kanunu vardır;

Muvazenei Maliye Encümeni mazbatası

Manzum, Mensur âsariyle Türk edebiyatında başlı başına bir inkılâp vücuda getirmiş olan büyük Türk şairi Abdülhak Hamid Beyin âyan azalığından açıkta kalması üzerine zaruret içinde kaldığı itisilmektedir. Abdülhak Hamit Bey yazılarıyla yalnız Türk edebiyatında inkılâp vücuda getirmemiş belki eserlerinden alınan feyz bugün inkılâbı mesûdu içtimaimize de bais olmuştur. Her mütemeddim millet yetiştirdiği dahilerle iftihar ettiği, onlar namına abideler rekzeylediği ve hattâ Avrupa'da bu gibi eazımın milliyetine bakılmıyarak mükâfatlarla taltif edildiği bir sırada vücudiyle bihakkin iftihar edeceğimiz büyük bir Türk edibinin devrei hayatında ıstırap ve ıstırar içinde bulunmasına lâkayd kalamıyacağımız şüphesizdir. Bugün memleketin medyun olduğu şükrana nişane olmak ve yarının yetişecek Türk dâhilerini, Türk eazımını milletin kadir şınaslığını göstererek teşvik etmek üzere Abdülhak Hamid Beyi terfih, genç Cumhuriyetimize teretdübeden bir vazife, bir borçtur. Bu sebepten Abdülhak Hamid Beye tekaüt maaşına hâlel gelmemek üzere hidematı vataniye tertibinden (50) lira maaş tahsisi için bir kanun tanzimi Encümence karargir olarak tanzim olunan Lâyiha kanuniyenin müstaceliyet kararıyla kabulü Heyeti Celilenin nazarı tasvibine arz olunmuştur.

Muvazenei Maliye

Encümeni Reisi

Gümüşane

Hasan Fehmi

Kâtip

Trabzon

Şefik

Âza

Trabzon

Ahmed Muhtar

Âza

Sivas

Tekaüt maaşına hâlel gelmemek üzere 150 lira maaş tahsisine taraftarım.

Rasim

Âza

Ertuğrul

Dr. Fikret

Mazbata Muharri

Gazianteb

Ali Cenani

Âza

İzmir

Mehmed Şükri

Âza

Çorum

Ferid

Âza

Diyarbakır

Şeref

Âza

Bursa

Osman Nuri

Âza

Karesi

Mehmed Vehbi

Mevaddı Kanuniye

Birinci Madde — Büyük Türk Şairi Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tahsisi kabul edilmiştir.

İkinci Madde — İş bu kanun 1 Mart 1340 tarihinden meriyül icradır.

Üçüncü Madde — İş bu kanunun icrayı ahkamına Maliye Vekili memurdur.

RASİM B. (Sivas) — Efendim, 50 lirayı bendeniz az görüyorum, tekaüt maaşına hâlel gelmemek şartıyla 150 lira teklif ediyorum.

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında başka söz istiyen var mı?

RASİM B. (Sivas) — Bendenizin teklifini reye koyun;

MÜKERREM B. (İsparta) — Tekaüt maaşına ait metni kanunda birşey var mıdır?

REİS — Metni kanunda bir şey yoktur. Evvelâ maddelere geçilmesini reye vaz'edecem. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Büyük Türk Şairi Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla Hidematı Vataniye tertibinden maaş tahsisine dair kanun.

Madde 1. — Büyük Türk Şairi Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden beşbin kuruş maaş tahsis edilmiştir.

ŞEFİK B. (Trabzon) — Efendim, Tekaüt maaşı hakkında bir kayıt konulmamıştır. Çünkü madde mutlak olursa tekaüt maaşını da alır. Binaenaleyh tekaüt maaşını almamak lâzımgeldiği takdirde tasrih olunması lâzımdır. Madde kanuniye bu suretle mutlak olarak çıkarsa tekaüt maaşını da kemafissabık alır. Encümen, maaş asliye beşbin kuruş takdir etti. Tahsisatı Fevkalâde de yirmibeş liradır, binaenaleyh hidematı vataniye tertibinden 75 lira maaş alacaktır. Tekaüt maaşında vardır, cem'an 150 lira ediyor.

FALİH RIFKI B. (Bolu) — Tasrih edilse daha iyi olmaz mı?

ŞEFİK B. (Trabzon) — Efendim, hidematı vataniye tertibinden çıkan maaşlarda bu, tas-

rih edilmemiştir. Binaenaleyh onlar tekaüt maaşını da almakta devam ediyorlar. Eğer tasrih edersek onlar hakkında da bir tereddüt hâsıl olacaktır.

FALİH RIFKI B. (Bolu) — Ayrıca maaş almamak şartıyla diye geçen günlük kanunda tasrih edildi.

ŞEFİK B. — Tekaiüt meselesini zikretmezsek alır. Geçen günlük meselede tekaüt maaşını aldurmamak icabetti, zikrettik. Onun için madde mutlak olursa tekaüt maaşını almakta devam eder, bundan dolayı bir fıkra ilâvesiyle tekaüt maaşını aldurmamız.

MÜKERREM B. (Isparta) — 1325 senesi Muvazene Kanununda bir madde vardır. İki yerden maaş ahzı memnudur. Binaenaleyh bu madde böyle kalacak olursa bir ihtilâf çıkar. O itibarla bendeniz bunun ilâvesini faydalı görmüyorum.

ŞEFİK B. — Aynı zamanda hidematı vataniye tertibinden alınan maaşatın diğer maaşatla cemedileceğini diğer bir yerinde de zikrediyor ve binaenaleyh hidematı vataniye tertibinden alınacak maaş için değildir. Bendeniz Maliye Vekâletinden de tahkik ettim ve fiilen de böyledir. Binaenaleyh bugün hidematı vataniyeden maaş alan zevat aynı zamanda Eytam ve Eramil maaşını da almaktadırlar. (Kâfi sesleri).

REİS — Efendim, bu madde hakkında Sivas Mebusu Rasim Beyin de bir takriri vardır. Onbeşbin kuruş tahsisini teklif ediyorlar. Bu teklifi reyimize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olunmadı.

Riyaseti Celileye

(Tekaiüt maaşı ayrıca ita edilmek üzere) kaydının ilâvesini teklif ederim.

Gelibolu

Celâl Nuri

REİS — Bu takrire lüzum olmadığı anlaşılıyor.

CELÂL NURİ B. (Gelibolu) — Geri alıyorum.

Riyaseti Celileye

Büyük şairimize tekaüt maaşına hâlel gel-

memek şartıyla yüz lira maaş tahsisini teklif ederim.

Konya Mebusu
Naim Hâzım

Kastamonu Mebusu
Veled Çelebi

NAİM HÂZİM Ef. (Konya) — Son devirlerini yaşıyan bu kıymetdar dâhimize çok değildir. Rica ederim.

REİS — Efendim, Tekaiüt maaşına hâlel gelmemek üzere kaydının ilâvesine lüzum olmadığı verilen izahattan anlaşıldı. Binaenaleyh kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden yüz lira maaş tahsisini teklif ediyorlar. Bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

HAZİM B. (Niğde) — Meclisi Aliye çok teşekkür olunur.

REİS — O halde şu şekli almıştır: (Büyük Türk Şairi Abdülhak Hamid Beye kaydı hayat şartıyla hidematı vataniye tertibinden onbin kuruş maaş tahsis edilmiştir) Maddeyi bu suretle reyimize vaz'ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın; aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 2. — İş bu kanun 1 Mart 1340 tarihinden itibaren meriyül icradır.

REİS — İkinci maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 3. — İş bu kanunun icrayı ahkâmına Maliye Vekili memurdur.

REİS — Bu maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın, kabul olundu.

Kanunun heyeti umumiyesini tâyini esamiyle reye vaz'ediyorum. Kabul edenler beyazı etmeyenler kırmızı rey pusulası istimal edeceklerdir.

2. — Köy Kanunu lâyhası ve Dahîliye Encümeni mazbatası (1/339)

REİS — Efendim, Köy Kanununun müzakeresine geçiyoruz.

Madde 54. — Dâvacı köy muhtarına giderek kimden dâvası varsa ve ne istiyorsa anlatır. Bunun üzerine köy muhtarı işe göre ihtiyar meclisini hemen veyahut bir hafta için-

de toplar ve dâvacı ile kendisinden dâva olanlar orada bulunur.

REİS — Bu madde hakkında söz istiyen var mı? Bu maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 55. — Kâtip veya muallim veyahut imam tarafından dâvacının ne istediği ve diğerinin ne dediği ve işin sonu neye vardığı tutulacak bir deftere yazılarak sonuna dâvacılar ve ihtiyar meclisi âzası adlarını yazarlar ve altını mühürlerler, mühürleri yoksa yazı bilmeyenler parmak basarlar.

REİS — Maddeyi aynen reyinize vaz'ediyorum. Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 56. — Kendisinden dâva olunan kimse dâvacının istediğini kabul ve ikrar ederse ihtiyar meclisi hükmünü verir. İnkâr ederse dâvacıdan senedi veya şahidi olup olmadığı sorulur, senedi olduğu ve gösterdiği ve diğer taraf da bu senedi kabul eylediği takdirde bu senet üzerine hükmedilir, senedi olmayıpta şahidi varsa «Ellisekizinci» maddeye göre ihtiyar meclisi şahitleri dinler. Şahitler dâvacının dâvasına göre söylerlerse yine hükmolunur. Dâvacının senet veya şahidi olmadığı veyahut şahidi olup da şahitlerin ifadeleri dâvaya muvafık çıkmadığı takdirde «61» nci maddeye göre yemin verilir.

REİS — Ellialtıncı madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 57. — İki taraf sulh olurlarsa veya iki taraf ihtiyar meclisinin hükmüne razı olurlarsa «Tahkim» ne üzerine uzlaştıkları veya ne üzerine karar verildiği (55) nci maddeye göre deftere yazılarak uzlaşanlar veya ihtiyar meclisinin kararına razı olanlarla ihtiyar meclisi altına adlarını yazarlar veya parmaklarını basarlar.

REİS — 57 nci madde hakkında söz istiyen var mı? Reyinize vaz'ediyorum. Maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reyinize vaz'ediyorum; kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Aynen kabul edilmiştir.

Madde 58. — İhtiyar meclisince şahit şu yolda dinlenir. İki taraftan biri veya ihtiyar meclisi isterse şahide kitaba el bastırarak yemin verilir. Meclis şahitlerin nâmuslu, özü sözü doğru adamlar olduğuna ve dâvada hakkın o tarafta olduğuna kalbiyle inanırsa ona göre hükmünü verir.

REİS — 58 nci madde hakkında söz istiyen var mı? Aynen reyinize vaz'ediyorum. Maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 59. — Kendisinden dâva olunan kimse köyde hazır bulunduğu halde ihtiyar meclisinin çağırması üzerine gelmeye mecburdur. Özüüründen dolayı gelemediği takdirde mahkeme bir defa için münasip bir güne bırakılır. O gün de gelmezse dâvacının senet ve şahidi olmayıp da andiçirmek isterse andiçip içmiyeceği sorulmak üzere tekrar çağırılır. Yine gelmezse dâvacının istemesi üzerine muhakeme görülerek hüküm verilir.

Bu hüküm aleyhinde çağırıldığı halde gelmeyen kimsenin itiraz hakkı yoktur.

Kendisinden dâva olunan kimse köyde yoksa dâva onun gelmesine kadar bırakılır. Bırakılmasına razı olmıyan dâvacı mahkemeye gitmekte serbesttir.

MEHMED B. (Çanakkale) — Reis Beyefendi burada (Muhakemesi görülerek) deniyor. Bu ne demektir. Muhakeme edilerek demelidir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim, burada çağırıldığı halde gelmeyen kimsenin itiraz hakkı yoktur deniyor. Çağırılıpda gelmezse muhakemesini kaybetmiş mi olacaktır? Bundan bu mâna anlaşılıyor. Gelmek kabiliyeti olmazsa

VEHBİ B. (Karesi) — Özürü var beyim orada yazılıdır.

Zeki Bey hayır burada yoktur.

ABDULLAH AZMİ Ef. (Eskişehir) — Efendim, bu hükümlerde tebligat meselesi çok mühimdir. Meselâ; Gönderilen kâhya veya adam, çağırırım der de çağırmaz, kendisine tebligât icra edilmediği hakkında bir itiraz vâki olursa bu itiraz dinlenmek icabeder. Çağırıldığı söyleniyor ama, bir kere tebligat yapılmak için celp müzekkeresi falan yapılmıyacaktır. Yalnız çağırılacaktır. O adam şayet çağırıldım

der, tembellik eder de çağırılmaz veyahut bir fikri husumet üzerine çağırılmaz. Madde bu suretle anlaşılırsa o adam hakkında mazereti müstelzim olur. Binaenaleyh (itiraz hakkı yoktur.) Fıkrasının altına (kendisinin çağırılmadığına dair itiraz dinlenir.) fıkrasının ilâvesi lâzımdır.

VEHBİ B. (Karesi) — Bu madde zaten Adliye Encümeni tarafından tesbit edilen ve onlar tarafından yazılan bir maddedir. Kabul ederiz.

REİS — O halde bir takrir veriniz. Efendim, Çanakale Mebusu Mehmed Bey (Muhakemesi görülerek) tâbiri yerine (Muhakeme edilerek) tarzında yazılmasını teklif ediyor. Bu hususta bir itiraz var mı? (Muvafık sesleri) Bir de (Çağırıldığı halde gelmiyen kimsenin itiraza hakkı yoktur) fıkrasından sonra buraya (Çağırılmadığına dair vâki olan itiraz dinlenir) diye bir fıkra ilâvesini teklif ediyorlar.

HÜSEYİN B. (Elâziz) — Encümenden bir sualim vardır. Efendim, encümenin gösterdiği dâvada cezaya taallük eden bir söz yoktur. Bu, hukuka mı, yoksa cezaya mı aittir Encümen bunu izah etsin. (Anlaşılmadı sesleri) Efendim, Encümen ceza dâvalarını kabul etmedi, hukuk dâvalarını kabul etti. Bu suretle müşterek encümen tesbit etmişti. Hangi dâvaları görecektir? Meselâ, zarar ve ziyan dâvaları da vardır.

VEHBİ B. (Karesi) — Arz ettim efendim? Hukuku umumiye dâvası suretiyle görülecek?

Riyaseti Celileye

Fıkraî atiyenin ilâvesini teklif ederim:

Hakkında dâva olunan kimsenin, (Kendisinin çağırılmadığına dair itirazı dinlenir)

Eskişehir

Abdullah Azmi

MÜNİR B. (Çorum) — Kendisinin çağırılmadığına dair itirazın sayamı istima olduğu tahakkuk ederse bittabi muhakeme tekrar rüyet edilir. Ancak kanunun sarahatını temin için buna bir fıkra daha ilâvesi doğru olur. Yani dâvet edilmediğine dair olan itiraz sayamı kabul görüldüğü takdirde muhakeme tekrar rüyet olunur.

VEHBİ B. (Karesi) — O, bunun neticesi tabiyesidir, itiraz kabul olunursa dâva yeniden görülür.

REİS — Efendim, bu fıkra şu şekli almıştır «Bu hüküm aleyhinde çağırıldığı halde gelmiyen kimsenin itiraz hakkı yoktur. Hakkında dâva olunan kimsenin kendisinin çağırılmadığına dair olan itirazı dinlenir ve itirazı kabul edilirse dâva yeniden görülür» bundan sonra üçüncü fıkra geliyor.

Maddeyi bu şekilde reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim.

Madde 60. — Dâva ayrı ayrı iki köy arasında olursa dâvacı kendisinden dâva ettiği şahsın bulunduğu köy ihtiyar meclisine veya mahkemeye gider.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 61. — Dâva, ihtiyar meclisi âzaları arasında olur veyahut kendisinden dâva olunan veya dâva eden şahıs ihtiyar meclisi âzasından olursa meclisin geri kalan âzaları adedi kanunen lâzım olan kadar değilse yedek âzadan o kadar alınır.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 62. — İş bu maddelerdeki hükümler bir köyün veya birkaç köyün ahalisi arasındaki dâvalar ve ihtilâflar içindir. Şehirli-lerin köylülerden ve köylülerin şehirli-lerden olan dâvaları eskisi gibi mahkemede görülür?

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reye koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 63. — Köyce salınan parayı ve ihtiyar meclisince hükmedilen paraları vermeyenlere ongün zarfında borcunu vermesi için köy muhtarı tarafından haber gönderilir. On günün sonunda borçlu yine borcunu vermezse ihtiyar meclisinin mazbatası Hükümete gön-

derilir. Vali veya kaymakam aşağıdaki usule göre parayı tahsil ve köy sandığına veya ihtiyar meclisi vasıtasıyla alacaklılara teslim eder. Şöyleki :

1. Borçlu veya cezalıya lâzım olandan gayri ev eşyası fazla eşyası bulunmazsa veyahut alınan eşya borcu ödiyemezse çift ve çubuğundan ve çift hayvanından başka bir yerden diğer bir yere götürebilen diğer malları, bu da yoksa tarla, bağ ve bahçe gibi bir yerden diğer bir yere götürülemiyen malları satılmak suretiyle alınır.

2. Ev eşyası ile bir yerden diğer yere naklunabilen her nevi eşya haczi gününden başlayarak üç gün içinde ihtiyar meclisinin gözü önünde ve kasabada belediye vasıtasıyla satılır. Yetecek kadar köy sandığına veya alacaklıya ve üst tarafı mal sahibine verilir. Üç gün içinde borcunu verenlerin malı geriverilir.

3. Dört senelik mahsulü veya kirası borca yetişen ve bir yerden diğer yere götürülemiyen malların satılması yasaktır.

4. Haczolunan ve bir yerden diğer yere götürülemiyen mallar yirmi gün müddetle müzayedeye çıkarılır. Bu müddet bittikte sürülen peyler kâfi görülürse on gün müddetle askıya alınıp ve on gün bitmeyince her kaç kuruşa çıkmışsa Hükümetçe tâlibine ihale olunur.

5. Satılan şeylere köy ihtiyar meclisi âzaları doğrudan doğruya kendileri veya başkaları vasıtasıyla pey süremezler ve satınalamazlar.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, malumuâliniz köy; vilâyet merkezine merbuttur yahut kazaya veya bir nahiyeye merbuttur. Şimdi nahiyeye merbut olan bir köyde şu suretle borcunu vermiyen bir adamın menkul olan emvali kazaya kadar götürülecek midir. Meselâ davarı gelecektir. Mazbata kaymakama verilecek, yahut veliye verilecek onun emvali menkulesini, mevaşisini haczedecekler. Bu hayvanat getirilip belediyeye teslim olunacak, yahut Tahsilât Komisyonuna verilecek bu komisyon âdeta masrafa boğacak, sonra bunu sürmek için; getirmek için türlü türlü masraflar gösterilecektir. Mademki nahiy müdürü mevcuttur ve gelecek bir kanun mucidi-

bince köylünün vermiş olduğu kararı derhal infaz için salâhiyet verilir nahiy müdürüne bu salâhiyeti vermek lâzımdır. Çünkü nahiy merkezi âzami köye üç saat mesafededir. Gelir, kararın ahkâmını derhal infaz eder. Ve nahiy müdürü Tahsili emval Kanununun ahkâmını da bilir, usulü tatbikini de bilir. Düşününüz vilâyetteki vali köylünün kendisine alınan parayı vermediğinden dolayı o köyle alâkadar olacaktır. Ankara'yı ele alacak olursanız bunun bu kadar köyü vardır. Mesaili mühimmeyle uğraşan bir vali köylünün verdiği bir kararı infaz için, satmak sattırmak ile de işgal ettirilemez. Binaenaleyh bendeniz encümende noktai nazarımı serdettiğim halde kabul edilmemiştir. Vali veya kaymakam ve nahiy müdürü denmesi yani oraya (Nahiy müdürü) kelimesinin ilâvesini bendeniz teklif ediyorum. Çünkü yani başında nahiy müdürü olduğu halde kaymakama kadar gelip mesele uzamasın, nahiy müdürü bu işi halledebilir.

MEHMED FUAD B. (Kastamonu) — Efendiler, malûmuâliniz köylü parası koynunda olsa bile pazar gününü bekler pazar günde haftada bir gün olur. Borcunu vermeyenler on gün zarfında borcunu vermesi için köy muhtarı tarafından haber gönderilir diyor. Bir hafta geçtikten sonra ikinci pazara malını hazırlar; malını satar veya başka yerden alır. Binaenaleyh bendeniz bunun yirmibir gün olmasını teklif ediyorum. Hiç olmazsa üç hafta olursa malını satabilmesi için ferahlık olsun. Teshilât gösterilsin bunun kabulünü istirham ederim.

RAGIP B. (Kütahya) — Bendeniz bir cümlenin takdim ve tasrihini rica edeceğim. Buradaki onuncu satırda «Ödiyemezse çift ve çubuğundan ve çift hayvanından başka ilâh» diye bir fıkra vardır; «Buradaki (Başka) kelimesinden çift ve çubuğu da satılır, başka bir malı da satılır mânâsı çıkabilir. Halbuki encümenin maksadı bu değildir. Bendeniz diyorum ki ödiyemezse bir yerden diğer bir yere götürülebilen diğer malları bu da yoksa tarla ve bağ bahçe, gibi bir yerden diğer bir yere götürülemiyen malları satılabilirse de çift ve çubuğu ve çift hayvanatı satılamaz. «Şeklinde madde tasbih edilirse daha sarıh olur zannedirim. Encümende bunu kabul buyururlar.

ABDULLAH AZMİ Ef. (Eskişehir) — Efendim, kanunlar lâıyık veçhile sarahatı haiz olmak lâzımgelir. Muharreratta çift, çubuk söylenir. Fakat bir mâna ifade etmez. Binaenaleyh bu kanunda kullanılacak kelime değildir. Çift ve çift aleti demek lâzımgelir veyahut sabanı ve sairesi demek lâzımgelir. Bu bir. Sonra çift hayvanatı satılmadığı gibi kendisine lâzımgelen arazi de ayrılmak iktiza eder. Aşağıda bağı, tarlası sayıldığı yerde çift hayvanatı zürranı medarı maişeti olduğu gibi onun arazisi de kendisinin medarı maişetidir. Binaenaleyh onun da istisnası lâzımgelir.

Çift ve çift alâtı denilmekle beraber aşağıda ki arazisinden de kendisine yetecek kadar olan arazi tefrik edildikten sonra mütebaki kısım satılır denilmeli. Köylünün hukuku ancak bu suretle temin edilmiş olur.

VEHBİ B. (Karesi) — Cevaplarımı vereyim efendim.

MUSTAFA FEYZİ Ef. (Konya) — Efendim, ben çifti anladım ya çubuğu anhyamadım.

VEHBİ B. (Karesi) — Anlatacağım efendim. O halde köylü değilsiniz. Köylülerle görüşmemişsiniz.

Efendim, nahiye müdürüne salâhiyet verilmesine encümen, taraftar olmadı. Bunu uzun uzadıya Heyeti Celilenize arz edecek değilim. Heyeti Celile kabul ederse diyeceğimiz yoktur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Köylünün menfaati iktizasındandır.

VEHBİ B. (Karesi) — Yazılan fıkralar; doğrudan doğruya Tahsili Emval Kanununun Türkçeleştirilmesi ve köylünün anlayabilmesi için yazılmıştır. Nahiye müdürleri; her yerde mektep mezunu değildir. Ve bunları tatbik kudretinde değildir. Onun için nahiye müdürlerinden evvel kaza kaymakamlarına ve vilâyet valilerine ve onun tarafından alâkadar makamlara verilmesini kabul ettik. Nahiye Müdürlerini kabul buyurursanız tabii diyeceğimiz bir şey yoktur.

AHMED MAHİR Ef. (Kastamonu) — Suhulet nahiye müdürlerine verilmektedir.

VEHBİ B. (Devamla) — Mehmed Bey, on gün az olduğundan yirmibir gün olmasını teklif ettiler. Bunun bir mahzuru yoktur. Biraz

daha vüsat verilmiş olur. Çift çubuk meselesine gelince : Bendeniz zannediyorum ki kanunlar yapılırken mutlaka aletin cemi olan alât, lâzımın cemi olan levazım demek zaruri değildir. Zaruri ise bunları buraya koyalım. Çift buçuk deyince hoca efendi zannederim bir köylü kadar anlamakta müşkilât çekmezler. Çiftlik levazımından olan her nesi varsa sabanı onun ağacı, boyunduruğu ve sairesi ve sairesi hepsi çubuğun içinde dahildir ve bunu hoca efendi anladıkları gibi Abdullah Azmi Efendi de pekâlâ anlarlar. Olduğu gibi kalmasını rica ederim. Ragıb Bey biraderimizin buyurduğu doğrudur. Çift çubuk müstesnadır demek istiyoruz. Sonra tarla tahdid meselesine gelince : Soruyorum, dairei intihabiyelerinde Sakarya vâdisinde arazi vardır. Dönümlerini kim bilecektir? Yarımşar, beşer, ikişer dönüm arazileri vardır. Bir adamın ancak beş dönüm arazisi, tarlası vardır. Bir çift için bir had tayin etmenin imkânı yoktur. Mademki burada köylü külfete katlanıyor, o halde o hidemat için vermesi lâzımgelen parayı kendisinden almak zaruridir. Yalnız kendisine medarı maişet olmak üzere çift ve çubuğu kalacak. Çubuktan anlamadıktan sonra,

AHMED HAMDİ B. (Bozok) Arazi kalmazsa çift çubukla ne yapacak?

FİKRET B. (Konya) — Ortakçılık eder efendim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, bir kazaya merbut olan bir nahiye dahilindeki bir köyde Kânunusanide, yerde birbuçuk arşın kar olduğu vakit heyeti ihtiyariye mazbatasıyla haczedilen bir mal ne suretle kaza merkezine getirilir?

VEHBİ B. (Karesi) — Gidecek diye bir şey yoktur efendim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Devamla) — Gidecek ise mazbata kazaya kadar gönderilemez Tahsili Emlâk Kanununun tatbikına bir tahsildar memur olduğu halde orada Hükümeti temsil eden bir müdürün salâhiyettar olması bilmem ne dereceye kadar doğrudur.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, biz muvafık bulmadık. Heyeti Celileniz muvafık görürse, pekâlâ efendim.

REİS — Efendim, madde hakkındaki takrirleri okuyacağım.

Riyaseti Celileye

Maddenin on gün yerine (yirmibir gün zarfında borcunu vermesi için) tarzında tadilini teklif ederim.

Kastamonu
M. Fuad

REİS — Efendim, Kastamonu Mebusu Mehmed Fuad Bey, maddeye on gün yerine yirmibir gün yazılmasını teklif ediyorlar. Bu teklifi reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olunmuştur. O halde «Köyce salınan parayı ve ihtiyar meclisince hükmedilen paraları vermeyenlere yirmibir gün zarfında ve ilâ» denecektir.

Riyaseti Celileye

Kaymakam Kelimesinden sonra «veya nahiye müdürü» terkinin ilâvesini teklif ederim.

Yozgat
Süleyman Sırrı

AHMED MAHİR Ef. (Kastamonu) — Suhulet için lâzımdır.

REİS — Efendim, bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Bir daha reye koyacağım efendim. Burada vali veya kaza kaymakamı tabirinden sonra (veya nahiye müdürü cümlesinin ilâvesini muvafık görenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim. O halde madde (vali veya kaymakam veya nahiye müdürü...) olacak. Efendim, Kütahya Mebusu Ragıp Beyin takdim ve tehire dair bir takriri var. Okunacaktır.

Riyaseti Celileye

63 ncü maddenin birinci fıkrasının berveçhi âti tadilini teklif eylerim :

Ödeyemezse bir yerden diğer bir yere götürülebilen diğer malları bu da yoksa tarla, bağ ve bahçe gibi bir yerden diğer bir yere götürülemiyen malları satılmak suretiyle alınır.

Kütahya
Ragıp

REİS — Takdim ve tehire ait olan bu takriri reyinize koyuyorum; kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir. O halde maddenin baş tarafı ile birinci fıkrası şöyle olacaktır :

Madde 63. — Köyce salınan parayı ve ihtiyar meclisince hükmedilen paraları vermeyenlere yirmi bir gün zarfında borcunu vermesi için köy muhtarı tarafından haber gönderilir. Yirmibir günün sonunda borçlu yine borcunu vermezse ihtiyar meclisinin mazbatasını hükümete gönderilir. Vali veya kaymakam ve nahiye müdürü aşağıdaki usule göre parayı tahsil ve köy sandığına veya ihtiyar meclisi vasıtasıyla alacaklılara teslim eder. Şöyleki :

1. — Borçlu veyahut cezalıya lâzım olan dan gayri ev eşyası satılmak suretiyle alınır. Fazla eşyası bulunmazsa veyahut alınan eşya borcu ödeyemezse bir yerden diğer bir yere götürülen diğer malları, bu da yoksa tarla, bağ ve bahçe gibi bir yerden diğer bir yere götürülemiyen malları satılır. Çift ve çubuğu ve çift hayvanatı satılamaz.

RAGİB B. (Kütahya) — Çift ve çubuğu ve çift hayvanatı satılamaz

REİS — Efendim «çift ve çubuğu ve çift hayvanatı satılamaz» şeklindedir.

Başka söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 64 — Köy ihtiyar meclislerince görülecek dâvalardan ve verilecek örneklerden ve kayıtlardan pul ve harç ve saire namıyla hiç bir para alınmaz.

REİS — Efendim, 64 ncü madde yeni bir maddedir. Encümen teklif ediyor. Siz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

65 nci maddeyi okuyoruz efendim :

Yedinci Fesıl

Köy korucuları ve göreceği işler

Madde 65. —

1. Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy korucuları bulundurulur.

2. Her köyde en aşağı iki korucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her beşyüz kişiye bir korucu daha tutulur.

3. Korucular ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyruktusu ile işe başlar.

4. Korucuların yirmi iki yaşından küçük, elli yaşından büyük olmaması ve cinayetle veyahut yüz kızartacak cunha ile cezalandırılmamış ve namuslu tanınmış bulunması ve herkesle kavga çıkarmak sarhoşluk gibi huysuzlukları olmaması şarttır.

5. Korucular köy muhtarının emri altındadır. Resmi işlerde onun her emrini tutmaya mecburdur.

6. Korucular silâhlıdırlar. Kendilerine karşı gelenler jandarmaya karşı gelmiş gibi ceza görürler.

7. Köy muhtarları ve ihtiyar meclisi mahsul zamanlarında çapulculuk ve eşkiya türemiş ise yamğadan köy halkını korumak için köylünün eli silah tutanlarından lüzumu kadarını gönüllü korucu ayırarak bunların isimlerini bir kâğıda yazıp kaymakama götürür. Kaymakamın müsaadesi olursa bu gönüllü korucular asıl korucularla beraber yağmacılara ve eşkiyaya karşı köy ve köylüyü korurlar.

8. — Koruculara verilecek silâhlar ve cepaneler hükümet tarafından ihtiyar meclisine mazbata mukabilinde demirbaş olarak verilir.

9. Korucular kendilerine verilen resmi silâh ve cepaneleri ancak kendileri kullanırlar. Başkalarına emanet vermezler.

REİS — 65 nci madde hakkında söz isteyen var mı efendim?

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Efendim, bu maddede köy korucularının kolcularla beraber, jandarma ile birlikte eşkiyaya karşı kullanılacağı vardır. Şimdiye kadar ziraati beklemek için istihdam edilen korucuları jandarma karakolları süpürtülmekle veyahut bir karakoldan diğer bir karakola posta vazifesini gördürmekle korucuların vazaifi asliyeleri ihmal ettirilirdi. Bu madde ona daha ziyade meydan verecektir. Binaenaleyh köylünün parasını verip de kendisini, namusunu, ırzını, hayatını, malını, mezruatını beklemek için istihdam ettiği kolcuların vazaifi asliyesinden başka bir işte istihdam edilmesine mani olacak şe-

kilde bir kayıt konması lâzımdır. Bugün dediğim gibi bütün jandarma karakollarında, karakollarını süpürtmekle hattâ jandarmamın her gün sıra dönerek yemeğini getirtmekle meşguldür. Maaşını köylü veriyor. Jandarmaya iş görüyor. Bu madde bunları daha ziyade teşvik edecektir. Onun için bu madenin tayyını teklif ediyorum.

MEHMED B. (Biga) — Efendim, bendeniz de Ali Cenani Beyin fikirlerine tamamen iştirak ediyorum. Bundan başka maddenin ikinci fıkrasında nazarı dikkati caliptir. Bu fıkrada her köy için iki korucunun tutulması mecburi olarak gösteriliyor. Halbuki köylerimiz vaziyeti hazırası cümlece malûmdur. Bâzi köylerin bir korucu bile tutmaya iktidarı yoktur. Bendeniz korucuların haddi aşgarisininin bir olmasını teklif ediyor ve bu hususta bir takrir takdim ediyorum.

TAHSİN B. (Aydın) — Efendim, bu maddenin bir fıkrasında her köyde lâakal iki korucu bulunacaktır kaydı vardır. Halbuki bugün öyle köyler vardır ki, beş tane zükûr insanı yoktur. Bunun ikisi korucu olursa geri kalan üç zükûr bu iki korucunun ücretini vermeyecekleri tabiidir. Bunun da lâakal bire indirilmesini teklif ederim. Bendeniz biliyorum ki, 40 haneli bir köy bugün beş haneye inmiştir.

İSMAİL KEMAL B. (Çorum) — Bu kanun nüfusu yüz elliden aşağı olan köylerde câri değildir.

TAHSİN B. (Aydın) — Bu iki korucu masrafını 150 de olsa veremez.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, evvelâ Ali Cenani Beyin buyurdukları noktaya cevap vereceğim. Yine bunu köylünün lehine olarak kabul ettik. Çünkü malûmuâilileri dağ başında veya karakola uzak olan mahallerde şayet eşkiya baskısına mâruz olan köylü korucu ile, muhtarla beraber çıkıp silâh atarlarsa ve vururlarsa mahkûm olurlar. Köylülerin böyle hususatta işe karışmaması ve korucular kendilerini müdafaa ettikleri gibi köyü de müdafaaaya salâhiyyettar olsunlar diyerek ve Hükümetçe resmen bir kayıt altına geçsinler ve silâhça muavenet gösterebilirler fikriyle konmuştur. Binaenaleyh bu itibarla bu fıkra köylünün lehinedir, tayyı doğru değildir. Şimdi ikinci kısım ki korucuları hakikaten asayaşte istihdam

etmek... Evvelce ne oluyordu? Korucuyu alıp götürüyorlardı. Her işte istihdam ediyorlardı, bu şimdi yoktur. Korucu evvelce jandarmanın emrinde idi. Şimdi muhtarın emrine verdik. Onlar için Jandarma bunları alıp istediği yere götürecektir değildir. Kırbekçileri Kanununda korucular jandarmanın emrinde idi. Bu itibarla jandarma bunları istedikleri yere hattâ bütün kaçakçılarını takipte bile kullanıyordu. Fakat şimdi öyle değildir. Muhtarın emrinde olacaktır. Bu mahzur da vârit değildir. Dediler ki, iki korucu çoktur. Hakikaten bir köy için bir korucu kâfidir. Akallı olmak üzere.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Âzami iki demek lâzımdır.

VEHBİ B. (Karesi) — Âzamisi ellerindedir. İstedikleri kadar tezyidedebilirler.

REİS — Efendim, madde hakkında tadil takrirleri var.

Riyaseti Celileye

65 nci maddenin ikinci fıkrasının berveçhi âti tadilini teklif ederim :

(2) Her köyde en aşağı bir korucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her bin kişiye bir korucu daha tutulur.

**Çanakkale Mebusu
Mehmed**

Riyaseti Celileye

65 nci maddenin ikinci fıkrasının berveçhi âti tadilini teklif ederim :

(Her köyde her halde bir korucu bulunur. Nüfusu beş yüzden fazla köylerde iki ve binden yukarı nüfusa malik köylerde her beş yüz nüfusa bir korucu tutulur).

**Çanakkale
Şükrü**

(Çanakkale Mebusu Mehmed Beyin takriri tekrar okundu).

REİS — Efendim, burada her beş yüz kişiye bir korucu denmiştir. Mehmed Beyin beher bin kişi için bir korucu teklif ediyor.

TEVFİK FİKRET B. (Konya) — Tadil teklifinin birinci fıkrasını encümen kabul ediyor. Aynı aynı reye konsun, daha iyi olur.

REİS — Encümenin kabul etmesine lüzum yoktur. Madde böyledir. Her köyde bir korucu bulunacak. Madde böyledir. Yalnız maddede

her beş yüz kişiye bir korucu diyor. Halbuki Mehmed Beyin, Nüfusu binden yukarı köylerde beher bin nüfus için bir korucu konmasını teklif ediyor. Mehmed Beyin teklifini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyacağım, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul olunmadı efendim.

(Çanakkale Mebusu Şükrü Beyin takriri tekrar okundu).

REİS — Afedersiniz; Encümen bir korucuyu kabul etti değil mi? Şu halde birinci fıkraya (Bir korucu) şeklinde olacak tadili teklif edilen şudur. Nüfusu beş yüzden fazla olan köylerde iki ve binden yukarı nüfusa malik köylerde her beş yüz nüfusa bir korucu tutulur.

Maddenin bu şekilde tadilini teklif ediyorlar. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul olunmadı efendim. O halde ikinci fıkraya şu şekli almıştır: «Her köyde en aşağı bir koruyucu bulunur. Nüfusu binden yukarı köylerde her beş yüz kişiye bir koruyucu daha tutulur» maddede bu suretle reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyacağım. Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın. Madde kabul edilmiştir.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Kütahya) — Efendim müsaadenizle bir şey arz edeceğim. Bu maddeye 64 nci madde denmiştir. Fakat nihayette 1, 2, 3, 4, 5 diye her birisi madde olabilecek fıkralar bir araya gelmiştir. Bu tashih ve tebyiz hatası olmak üzere şu hali almıştır. Onun için müsaade buyursanız Dâhiliye Encümeni bunlara madde olarak numara vaz'etsin. Çünkü heyeti mecmuasının bir madde olması imkânı yoktur. Çünkü her biri ayrı ahkâmı muhtevirdir. Müsaade buyursanız o tarzda tashih edelim.

REİS — Encümen de muvafakat ediyor. Birinci fıkraya (65) nci madde oluyor. Diğer fıkralarda madde olarak devam edecektir. Şu halde şimdi (74) nci maddeye geçiyoruz.

Efendim Şair Abdülhak Hamid Beye tahsis edilecek maaş hakkındaki kanun hakkında reylerini istimal etmeyen rüfeka reylerini istimal buyursun. Efendim, istihsalî âra hitam bulmuştur. On dakika teneffüs için celseyi tatil ediyorum.

Hitamı Celse Saat : 3,25

İKİNCİ CELSE

Bed'i Müzakerat; Saat : 4,30

REİS — Fethi Bey

KÂTIPLER : Hakkı B. (Van), Halât B. (Kângır)

REİS — Efendim, celseyi açıyorum. Köy Kanununun bakıye müzakeratına başlıyoruz. 65 nci madde, 74 ncü madde oldu. 74 ncü maddeyi müzakere ediyoruz.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim deminki 63 ncü maddenin üçüncü fıkrasında «Mesken» istisna edilecekti. Tabii bir kimsenin meskeni satılamaz. Bu fıkranın ilâvesini teklif ediyoruz. Tabîda bu düşmüştür.

REİS — Efendim sehvi tertibolarak bâzı fıkralar düşmüş onu tashih ediyoruz. 63 ncü maddenin üçüncü fıkrası şöyle olacaktır efendim. «Oturduğu ev ile geçimi için lâzım olan tarla, bağ ve bahçenin ve dört senelik mahsulü veya kirası borca yetişen ve bir yerden diğerine götürülemiyen malların satılması yasaktır.»

REİS — Fıkranın bu suretle tashihini kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 74. — Korucular aşağıdaki hallerde silâh kullanabilirler :

1. Kendisine saldıran ve hayatını tehlikeye koyan kimselere karşı hayatını korumak için mecbur olursa,

2. Vazifesini yaparken ahaliden bir kimsenin can veya ırz tehlikesi altında kaldığını görür ve onu kurtarmak için başka bir çare bulamaz da bunalırsa,

3. Cürmümeşhut (yani yapılırken veyahut yapıldıktan sonra henüz izi meydanda iken), bir cinayetin failini veyahut maznun bir şahsı yakalamak istediği halde o kimse silâhla karşı korsa,

4. Tutulan bir cani, kaçır ve (Dur!) emrini dinlemez ve onu tekrar yakalamak için, silâh kullanmaktan başka çare bulunmazsa,

5. Eşkiya takibi sırasında yatak olan yerlerden şüpheli bir adam çıkar ve korucunun (Dur!) emrine itaat etmeyip kaçarsa.

Yukarıda sayılan ahvalden maada korucu silâhını kullandığından dolayı ceza görür. Korucu silâh kullanmaya mecbur olduğu zaman bile mümkün mertebe öldürmeksizin yakalıyarak tutmaya dikkat eder.

ABDULLAH AZMİ Ef. (Eskişehir) — Bu madde eline silâh verilen korucunun silâhının sureti istimali hakkında bir ahkâm vaz'ediyor. Korucu ya vazifesi esnasında silâhını istimal eder veyahut vazifesinden tecerrüt ettiği vakitte, şahsi muamelesinden dolayı silâhını istimal eder. Eğer ifayı vazife esnasında silâhını istimal ederse, bunu ikinci, üçüncü, dördüncü maddeler temin ediyor. Şahsı için, yani ifayı vazife etmediği esnada kendi şahsına bir tecavüz vukubulursa o da ahkâmı umumiyeye dâhildir. Hayatını müdafaaya mecbursa, yani kendisi müdafaaya fevkinde ise, müdafaai nefis için yapmıştır. Kanunu Ceza hükmünce muafıtır. Yok mukabele ise, mukabeledir. Mâzurdur. Kanunu Ceza onun için de bir şey tâyin etmiştir. Binaenaleyh bu birinci fıkrâ tamamen zaittir. Çünkü vazifei memuresinden dolayı olanları 2, 3, 4 ncü fıkralar tamamen temin ediyor. Birinci fıkrâ, böyle damdan düşer gibi doğrudan doğruya «Kendisine saldıran ve hayatını tehlikeye koyan» diye başlıyor. Yani nedir kendisine saldıran? İfayı vazife esnasında mıdır? Yoksa ifayı vazifeden tecerrüt ettiği vakit mi? Eğer ifayı vazife esnasında ise arz ettiğim gibi bunu 2, 3, 4 ncü fıkralar temin ediyor. İfayı vazifeden tecerrüt ettiği halde kendisine böyle ayrıca bir imtiyaz vermek neden icab ediyor? Çünkü kendi üzerinde ahvali umumiye caridir. Denebilir ki, bu korucudur. Üzerindeki silâhı taşıırken eşkiya üzerine saldırır. Bu ifayı vazife esnasındadır, binaenaleyh hareket ikiden hâli olamaz. Ya ifayı vazife esnasındadır veyahut vazifesi haricindedir. Meselâ; evinde yatarken vukubulmuş bir hâdisedir. Birinci madde zaittir. Bu birinci fıkrâ bilâhara suiistimali mucibolur. Bana

saldırdı diye birçok cürüm ika edebilir. Birinci fıkranın tayyını teklif ediyorum.

ŞÜKRÜ B. (Çanakkale) — Efendim geçen maddelerden birinde köy korucularının jandarma vazifesiyle mükellef telâkki olunabileceğini kabul ettik. Filhakika köy korucuları jandarmaların mütemmimidirler. İfayı vazife halinde Kanunu Cezada bile memuriyeti siyaneten, yani kuvvei icraiye'nin hüküm ve nüfuzunu vikâyeten ifayı vazifede bulunmaları hakkında mevad münderiçtir. Binaenaleyh bu kendisine sırf ölüm kaydiyle veyahut elinden silâhını almak için vukubulan saldırma hareketine mâtuftur. Diğer fıktrat ise büsbütün başka ahkâmı muhtevidir. Bu fıkra bendenizce zait değildir. Yalnız nihayetinde siyak ve sibakı düzeltmek için bir fıkra ilâvesini teklif ediyorum, zannediyorum ki, bu fıkra zait olmasa gerektir.

VEHBİ B. (Karesi) — Müsaade buyurunuz efendim? Bu birinci fıkra zait değildir. İkinci fıkra vazifesini yaparken başkasını muhafaza ve siyanet içindir. Birinci fıkra kendisini muhafaza ve siyanet içindir. Korucunun köyde her zaman için vazifesi vardır, jandarmadır jandarmannın vazifesi şudur, budur denilemez ki. O, asayiş muhafaza ederken daimî vazife üzerindedir. Binaenaleyh kendisine karşı saldırdığı zaman müdafaa etmesi ve hayatını müdafaa etmesi hakkıdır. Bir defa hem vazifeten hakkıdır hem de şahsan hakkıdır. Her iki şıkta da müdafaa ma'fuvdur. Binaenaleyh burada Köy Kanunu, köy korucularının silâhını nerelerde kullanacağını tasrih ettiği için, sarahaten zikredilmesi lâzımdır.

AHMED MAHİR Ef. (Kastamonu) — Vazife kaydiyle mukayyet olmalıdır azizim.

VEHBİ B. (Karesi) — Vazife esnasında olsa, şahsi bir işten dolayı da kullansa nasıl olsa mahkemeye gidecektir. Mahkeme onu tetkik edecektir. Mamafih vazifeten de denilebilir. «Vazife esnasında saldıran ve hayatını tehlikeye koyanlara karşı hayatını korumak için» kaydı burada lâzımdır.

ABDULLAH AZMİ Ef. (Eskişehir) — Neden lâzımdır, ahkâmı umumiye mevcut iken neden lâzımdır? Bunun lüzumunu hissedersen belki biz de kabul ederiz.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim lüzumunu arz ettim; bir daha arz ettim. Bu, köyün jan-

darmasıdır. Vazifesini yaparken kendisine taarruz vukubulur veya başka bir taarruz vukubulur. Her ikisinde de müdafaa vazifesidir. Bunun için birinci şık kendisine taarruz vukubulursa yapacağı şeydir. İcabederse bir daha arz edeyim.

REİS — Efendim Abdullah Azmi Efendi, müzakere olunan maddenin birinci fıkrasının tayyını teklif ediyorlar. Çanakkale Mebusu Şükrü Bey de maddenin birinci fıkrasının nihayetinde (Başka surette harekete imkân olmazsa) cümlesinin ilâvesini teklif ediyorlar. Abdullah Azmi Efendinin teklifini reye koyacağım. Müzakere olunan maddenin birinci fıkrasının tayyını kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olunmamıştır. Madde esasen şu şekli alacaktır, Encümende tahrir olunan şekil şudur: «Kendisine saldıran» (Vazife esnasında, sesleri.)

VEHBİ B. (Karesi) — Vazifesi esnasında tâbirini kabul ediyoruz.

REİS — «Vazifesini yaparken kendisine saldıran ve hayatını tehlikeye koyan kimselere karşı hayatını korumak için» bunun yerine Çanakkale Mebusu Şükrü Beyin «Başka türlü harekete imkân olmazsa» cümlesini teklif ediyor. Bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmedi. 74 ncu maddenin birinci fıkrasının baştarafına «Vazifesini yaparken» cümlesini ilâve ederek maddeyi reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 75. — Korucuların kıyafetleriyle silâhlarının şekil ve cinsi aşağıda yazıldığı gibi olur.

1. Korucuların elbisesi boz renkli salta, kilot biçiminde boz renkli potur ve çizme veya meşin tozluktur. Dâhiliye Vekâletince gösterilecek nümunesi gibi diktilir. Parası köy gelirinden senede bir defa verilir. İki senede bir de gocuk veya kepenek verilir.

2. Korucular ellerine verilen koruculak cüzdanını daima üzerinde bulundurur. Ve korucusu olduğu köyün adı kalın yazı ve vilâyet ve kaza adı ince yazı ile kazılmış olmak üzere

gösterilen örneğe göre perçinden bir levhayı göğüslerinin sol tarafına daima asmaya mecburdur.

3. Korucuların taşıyacakları silâhların cinsi harb silâhlarından.

REİS — Dördüncü fıkra Encümençe tay edildi öyle mi?

VEHBİ B. (Karesi) — Hayır efendim, tay edilmedi, başka madde olacak.

REİS — 75 nci madde hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) Reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 76. — Ölen veya koruculuğu bırakan veyahut çıkartılan korucuların silâh, fişenk; tezkere ve levhaları ve gocuk veya kepenegi yerlerine geleceklere verilmek üzere köy muhtarı tarafından alınıp saklanılır.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 76 ncı maddeyi reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 77. — Vazifesinde kayıtsızlığı ve tembelligi görülen ve aşağıda sayılan yasak işleri yapan korucular, muhtar tarafından ilk defasında tekdir, ikincisinde tevbih olunur ve her iki ceza da tezkerelerine işaret edilir, üçüncü defasında işten çıkarılır.

MEHMED FUAD B. (Kastamonu) — (Muhtar) yerine (ihtiyar Meclisi) tarafından denilmesini teklif ediyorum, bir şahsa salâhiyet verilmesi doğru değildir. Heyete verilsin.

REİS — Efendim Mehmed Bey (Muhtar tarafından) olacağına (ihtiyar Meclisi) tarafından olmasını teklif ediyor. Bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi efendim. O halde madde şu şekli aldı :

Madde 77. — Vazifesinde kayıtsızlığı ve tembelligi görülen ve aşağıda sayılan yasak işleri yapan korucular, ihtiyar meclisi tarafından ilk defasında tekdir ve ikincisinde tevbih olunur ve her iki ceza da tezkerelerine işaret olunur. Üçüncü defasında işten el çektilir.

REİS — Maddeyi bu suretle reyî âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kal-

dırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Madde 78. — Koruculara yasak olan işler şunlardır :

1. Koruculuktan başka iş yapmak, meselâ dükkân, kahvehane, han açıp işletmek veya bunlara ortaklık etmek.

2. Köylüden her hangi birinin veya kendi hizmetinde bulunmak için izinsiz vazifesini terk etmek.

3. Koruduğu bağ ve bahçe ve ekinlerden füzuli faydalanmak.

4. Kendi hayvanlarını otlatmak ve köye çobanlık etmek.

5. Levha, elbise ve silâh ve cüzdanını üzerinde taşımamak veya değiştirmek.

REİS — Efendim altıncı fıkra madde olacak, 78 nci madde yoktur. Söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) Aynen reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu.

Madde 79. — Silâhını ve cephanesini kayıtsızlık yüzünden kaybeden veya isteği ile âharın eline geçmesine sebeb olan korucu hemen çıkarılarak hakkında ayrıca ceza yapılmak üzere Hükûmete haber verilir. Silâh ve cephane parası ödettirilir.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi aynen reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Sekizinci Fasil, Köy İmamları

Madde 80. — Köy imamlar köy derneğinin intihabı ve müftülüğün tastiki, kaymakam veya valinin buyurultusuyla tâyin olunurlar.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi aynen reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 81. — İmam olacaklar 21 nci maddeye göre (ikinci fıkrasından başka) lâzım gelen sıfatları haiz olmakla beraber ilmühal, âmali erbaa ve kâfi derecede Türkiye coğrafyası ve Türk ve İslâm tarihini ve sağlık işlerini bilmek ve okunaklı yazı yazmak lâzımdır.

MEHMED B. (Biga) — İlimhal, ilmühal tarzında yazılmış (vav) zaittir. (Doğrudur sesleri)

REİS — Efendim bu madde hakkında bir tadil takriri vardır.

Riyaseti Celileye

Yirmibirinci maddeye göre imamların aynı köy halkından olmaları lâzımgelir. İmamlık edecek kimse aynı köyde bulunmayabilir. Maddenin berçevhi zir tadilini teklif ederim.

18 Mart 1340

Van
Münib

«İmam olacakların Türkiye Cumhuriyeti tebaasından olması ve yirmibeş yaşını ikmal etmiş bulunması ve ilimhal, âmali erbaa ve kâfi derecede Türkiye coğrafyası ve Tarihi İslâm bilmelidir.»

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, 21 nci maddede «Bu köy ahalisinden olmak» kaydı vardır. Onu tashih ettik ve ikinci fıkrasından başka «Lâzımgelen sıfatları haiz olmakla beraber» dedik. Binaenaleyh okunan maddede bu dermeyan edilen mahzur yoktur.

MEHMED FUAD B. (Kastamonu) — Efendim köylerde imamlık vazifesini hatipler ve cami imamları yapıyordu. Bunlar her yerde bulunmadığından dolayı intihapla bu imam mühürü birine verilir. Şimdi bunlara ilmihalden bahsediliyor. Eski köy imamları o mühürleri taşımayacaklar mı?

VEHBİ B. (Karesi) — Hayır taşımayacak, halkın intihabiyle olanlar taşıyacak.

MEHMED B. (Kastamonu) — Demek cami imamları köy imamları değildir.

VEHBİ B. (Karesi) — Hayır efendim, 83 nci maddede «Bu kanunun neşri tarihinden itibaren mevcudolan imamlar yeniden buyurultu almaya mecburdur.» diyoruz.

MEHMED FUAD B. (Kastamonu) — Mademki köy imamları da yeniden intihabedilecek ihtiyar heyetleriyle beraber intihabedilsin.

VEHBİ B. (Karesi) — Zaten öyledir. Kabul ettiğiniz maddede geçti. Köy imamları köy derneğinin intihabiyle olacaktır.

REİS — Münib Bey, izahatı kâfi gördünüz mü?

MÜNİB B. (Van) — Kâfi efendim, vazgeçiyorum.

REİS — Maddeyi aynen reyinize koyacağım. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 82. — Köy imamlarına köyce şimdiye kadar ne veriliyorsa yine verilecektir. Ancak verilen şeyler ihtiyar meclisi vasıtasıyla toplanır ve verilir.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi aynen reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Madde 83. — Bu kanunun neşri tarihinde mevcudolan imamlar yeniden buyurultu almaya mecburdurlar.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Kütahya) — Efendim bu maddeyi sekseninci maddenin nihayetine ilâve edelim. Çünkü oraya taallukatı vardır. Burada lüzumu yoktur. Aynen bu iki satırı oraya nakledelim. Ve sekseninci maddeyi şu suretle tesbit edelim. «Köy imamları köy derneğinin intihabı ve müftülüğün tasdiki ve kaymakam veya valinin buyurultusuyla tâyin olunurlar. Bu kanunun neşri tarihinde mevcudolan imamlar yeniden buyurultu almaya mecburdurlar.»

REİS — Efendim Dâhiliye Vekili Bey bu 83 nci maddeyi 80 nci maddenin nihayetine bir madde olarak ilâvesini teklif ediyorlar. Bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi efendim. Binaenaleyh aşağıdaki madde 83 nci madde oluyor.

Madde 83. — Bir köyde birden fazla imam bulunursa ihtiyar meclisinde âza olarak bulunacak imamı kaymakam seçer.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 83 nci maddeyi reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul olundu efendim.

Madde 84. — Türkiye Cumhuriyeti tâbiyetinde bulunmayan gerek şahıslar, gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin (eşhası hususiye ve hükmiye) köylerde arazi ve emlak almaları memnudur.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 84 nci maddeyi reyinize koyuyorum.

Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi efendim.

Madde 85. — Ecnebi tebaası köylerde ikamet etmek için Dâhiliye Vekâletinden resmî tezkere alacaklardır. Bu tezkerelerin verilip verilmesi ve ikamet müddetlerinin azaltılıp çoğaltılması Dâhiliye Vekâletine aittir.

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 85 nci maddeyi reynize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edildi efendim.

Madde 86. — İşbu Köy Kanunu kadın ve erkek nüfusu yüzelliden yukarı olan köyler içindir. Nüfusu yüzelliden aşağı olan köyler bu kanuna göre köy ahalisinden seçim hakkı olanların yarısından çoğunun istemesiyle etrafındaki bir saat ve ondan aşağı olan köylerden birine bağlanırlar. Yahut vali bu kanunun hangi maddeleri yapılacağını ayrıca emreder. Bu kabil köyler hiçbir köye bağlanmaz ve vali de hiçbir emir vermezse eski göreneklerine göre işlerini yaparlar.

REŞİD AĞA (Malatya) — Efendim, yüzelli nüfustan aşağı olan köylere bu kanunun şümülü yoktur deniyor. Halbuki bu madde-i kanuniye bin nüfuslu, beşyüz nüfuslu olan köylerde cari olan muamelâtı resmîye yüz nüfuslu, elli nüfuslu olan köylerde de caridir. Meselâ ferağ ve intikal muamelesi, vefiyat muamelesi, münakehat muamelesi elli nüfuslu köylerde de caridir. Bundan dolayı küçük köylerin büyük köylere tabi olması ve bu maddenin tayyî lâzımdır. Büyük köylerde muamelâtı resmîye ne ise küçük köylerde de aynıdır. Bunun için efendim, küçük köyler bir korucu tutarsa büyük köyler beş korucu tutar. Onun için bu maddenin tayyî lâzımdır.

HALİS TURGUD B. (Sivas) — Efendim, Reşid Ağanın işaret buyurdıkları aynen vâkidir. Bu kanun köylüye birtakım vazâif ve hukuk temin ediyor. Orada yüzelli nüfuslu köyler demeye lüzum yoktur. Bütün köyler bu ahkâma tabidir demelidir, daha doğrudur. Çünkü böyle bir kayıtla bir köyü diğerine raptetmek o köyün ileride tevsiine, inkişafına mâni olur. Bendeniz de aynı kanaatteyim, maddenin reddine taraftar değilim, yalnız (yüzelli) diye bir kayıt koymaya lüzum yoktur.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Kütahya) — Efendim, Âzayı Muhteremenin arzusu perakende bulunan, müteferrik bulunan köylümün ilânihaye böyle müteferrik kalmaması arzusundan mütevellittir. Binaenaleyh diyorlar ki, bu tarzda bir kaydı kaldıralım, yüzelliden aşağıya da şâmil olsun. Bir kere efendim, Köy Kanununda kabul buyurduğunuz şekilde; teşkilât yüzelli nüfustan aşağı bulunan köylerde gayrikabili tatbiktir. Çünkü birtakım külfetler verilmektedir. Fakat bunun yapılamaması dolayısıyla acaba köylerin bir arada birleşerek iş görmeleri merfu mudur? Hayır o da değil. Esasen baştaftaki maddede kabul etmiştik ki, tabii derhâtır buyurursunuz, köy dediğimiz zaman mutlaka mülâsık evlerde yaşayanları kasdetmiyoruz. Köy dediğimiz zaman aynı hayatı yaşayan, bir mahalle içerisinde oturan, camileri, Cuma Namazları, mektep hayatları, düğünleri müşterek bulunan ve müşterek emvale sahibolan velevki birbirinden müteferrik ve hattâ yekdiğerinden bir saat, birbuçuk saat mesafede bulunan köyler eğer hayatı içtimaiyeleri yekdiğerine müşarık ise bunlar bir köy teşkil ederler. Zaten bir köydür ve nüfuslarının adedi kadın, erkek, çoluk, çocuk yüzelliye tecavüz ederse kanuna tabi olacaklardır, fakat tasavvur buyurunuz, velevki bu tarzda müteferrik ve perakende olan köyleri birleştirerek nüfusu yüzelliye balığ olmayan yerlerdeki en vâsi sahalarda oturuyorlar demektir. Bu teklifi tahmil etmek imkânı yoktur ve orada ne yapılabilir? Mahallinin idaresi, mahallinin kaymakamı onların bu maddelerden hangilerini tatbik edebileceklerse onları kendilerine gösterecektir. Eğer gösterilemediği takdirde eski görenekleri ne ise onunla kalırlar, nüfusları tezayüdederek yüzelliye tecavüz eyleyinceye kadar o görenekleriyle idare olunacaklardır. Sonra başka türlü cebren kendilerine tatbik ettirmek doğru değildir. Ve zaten kanunlar da malûmuâliniz tatbik edilmek için yapılır. İhmal edilmek için değildir.

HACİM MUHİDDİN B. (Giresun) — Efendim, bu gibi köylerde ufak olan o halkın yapacağı işlerin tâyinini ya meclisi idareye veya meclisi umumiyeye bırakmak daha iyi olur. Çünkü bir vali yabancı olur, yeni gelmiş bulunur. Takdir edemez. Fakat o mahallin mec-

lisi idaresi, meclisi umumisi daha iyi takdir eder.

REİS — Reşid Ağa takririni geri alıyor.

ŞÜKRÜ B. (Çanakkale) — Efendim, malûmuâtileridir ki memleketimizde pek çok köyler yüzelli nüfustan dündür. Bunları vali bir yere raptederse ve etmediği takdirde serbest bırakacak olursak bu madde ahkâmından istifade edemeyeceklerdir. Eski halinde kalmış olacaktır. Bunun için bu gibi ufak köyler evvelki nahiye teşkilâtımıza göre meclisi umumiler tarafından yekdiğerine raptedilecek olursa daha iyi olur. (Yok sesleri) Köyün arzusunun bırakılır ve köylü arzu etmezse otuz, elli, altmış nüfuslu bir köy yine altı asırdan beri kaldığı gibi kalacaktır. Bugün Fransa'da yüz nüfustan hattâ elli nüfustan ibaret kantonlar vardır. Fakat orada bile memleketin irfanı fevkalâde yükselmiş olmasına rağmen birtakım hukuku medeniyeden bahisle kantonların bu kadar ufak kalmasından şikâyet ediyorlar. Binaenaleyh bendenizce bu gibi ufak köylerin birbirine raptedilerek halk dernek halinde idare edilse fena olmaz. (Olmaz sesleri) Benim teklifim de budur.

REŞİD AĞA (Malatya) — Valinin yanına bir kaymakam tâbirinin ilâvesini teklif ederim.

TEVFİK FİKRET B. (Konya) — Olmaz efendim, burası tereddüt mahalli değil, merci bir olmalıdır.

REİS — Malatya Mebusu Reşid Ağa (Vali veya kaymakam) diye teklif ediyor.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Kütahya) — Kabul ederiz efendim.

VEHBİ B. (Karesi) — Kabul ediyoruz efendim.

REİS — Encümen de kabul ediyor, binaenaleyh (Vali) kelimesinin yanına (Kaymakam) kelimesinin ilâvesini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu efendim.

Madde 87. — Yüzelli nüfustan aşağı birkaç köy bir arada bulunursa her köydeki seçim hakkı olanların yarısından çoğunun isteği ile birleşerek bu kanuna göre bir köy olurlar.

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'

ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 88. — İşbu kanunun bir tanesini köy odasında diğer bir tanesini de köyün cami veya mektebinde bulundurmıyan köy muhtarı kaymakamın emriyle köy sandığına beş lira ceza parası verir.

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum; kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 89. — İşbu kanundaki cezayı nakdiler köy sandığının vâridatıdır.

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) Maddeyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye vaz'ediyorum; kabul etmeyen lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 90. — Köy mühürleri bu kanuna merbut nümune veçhile ve bir çeşitte vilâyetlerce yaptırılıp gönderilir. Köy mührü bir kutu içinde bulundurulur ve üzeri ihtiyar meclisinin en az iki âzası tarafından mühürlenir ve ihtiyar meclisi önünde açılır.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, bu madde köyün şekli mevzuubahistir. Zapta geçmek için izah edeceğim. Müttehidülmerkez iki daire olacak. Dahilî; dairenin ortasında Hilâl ve Yıldız bulunacak. Harici; daire nısfından bölünecek, bir tarafa 342, bir tarafa 340 Hilâlin altında da 23 Nisan 1336 tarihleri yazılacak. Üst kısım nısf tekrar ikiye bölünecek. Meselâ Karesi, Edremit denecek. Yani vilâyet ve kasaba isimleri yazılacak alt kısmına da hangi köy ise o kariyenin ismi yazılacak bu suretle yeknesak olup şu şekli alacak.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Karye değil, köydür.

VEHBİ B. (Karesi) — Evet köydür.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — En nihayet bağırıyoruz.

BESİM ATALAY B. (Aksaray) — Efendim, müsaade buyurunuz, bir sual soracağım. Şimdiye kadar köy mühürllerinde (muhtar der bilmem ne) (imam der mahallei bilmem ne) (kariyei bilmem ne) gibi bir şeyler kullanılıyordu. Bu gibi tâbirat elyevm kullanılacak mı?

VEHBİ B. (Karesi) — Hayır, zaten bu köyün şahsiyeti mâneviyesinin mührüdür. Muhtarın ismi olmayacaktır. (Karesi, Edremit, Tuğran köyü) şeklinde olacak. Köyün şahsiyeti mâneviyesine mütâalliktir. Köy mührüdür, o kadar.

BESİM ATALAY B. (Aksaray) — Ve kariye kelimesi de yok değil mi efendim.

VEHBİ B. (Karesi) — Evet yoktur, meselâ Turan köyü gibi.

REİS — Efendim, başka söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Akisni reye vaz'ediyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu efendim.

Madde 91. — İşbu Köy Kanunu köy mekteplerinde çocuklara belletilir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, yukarıki maddede bu kanundan birer tane köy odasında köyün camii veyahut mektebinde bulundurmaya heyeti ihtiyariyeyi mecbur ediyoruz. Bugün Meclisi Âliden çıkan kavanin mecmuaları birçok mahallerde yoktur. Binaenaleyh muhtarını mecbur etmek demek, muhtara, köye gönderilen kanunları hüsnü muhafaza ettirmek, duvarlarda muğlâk bulundurmamak demektir. Şu halde bendeniz bu maddenin nihayetine «Her köye Hükümet tarafından en az iki tane gönderilir «cümlesinin ilâvesini teklif ederim. Muhtar nereden alacak? Hükümet göndersin ki, muhtar alsın.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Kütahya) — Efendim, Süleyman Sırrı Beyefendinin tamamen hakkı vardır. Bendeniz bu teklifi arz edeceğim fakat bekliyordum ki, iki maddesi vardır. O iki madde bitsin. Bu maddeleri uzun münakaşata mahal kalmaksızın bu suretle kabul buyurdıklarından dolayı Heyeti Celilelerine arzı şükran edeyim. Fakat ondan sonra Dahiliye Vekâletinin uhdesine tevdi ve tahmil buyurduğunuz vazifenin ifası için tahsisat istiyeyim. Mâlûmuâliniz bu Köy Kanununun doksanıncı maddesinde diyor ki, «İşbu kanunun bir tanesi köy odasında diğer bir tanesi köyün cami veya mektebinde bulundurulacaktır. Ve bunu bulundurmıyan muhtar beş lira ceza verecektir.» Tâbiüddir bulundurmıyan Dahiliye Vekiline de bir ceza vereceksiniz. Onun için tahsisatını istemek mecburiyetindeyim. Fakat mademki, mesele şimdiden açılmıştır. Şimdiden arz edeyim. Efen-

dim resmî bir surette mukayyedolarak kırkbin köyümüz vardır. Bunlardan bir kısmı ihtimal ki, yüz elli nüfustan aşağıdır. Fakat yüz elli nüfustan aşağı olmakla beraber o köylerde bu kanunun bir nüshasının bulunması her halde faydalıdır, müfittir. Bu noktai nazardan kırk hesabetmeliyiz. Beher köy için behemahal ikişer nüsha lâzımdır. Şu halde seksen bin nüsha lâzım. Yirmibeş bin de hiç olmazsa ihtiyat nüshası lâzımdır. Yüz bin nüsha eder. Onar kuruştan hesabederseniz on bin lira eder. (On para, sesleri) On para değil beyefendiler. Bir kanunu doğrudan doğruya vilâyetlere bir kâğıdın üzerinde yazarak tebliğ ve neşretmekte mümkündür. Fakat bu Köy Kanunu ki, memleketimizin esasını teşkil eden köylerimizin kanununun esasını vücuda getiriyor. Bu kanun parça parça müteferrik birbirine benzemez şekilde yazılmamalıdır.

VEHBİ B. (Karesi) — Hayır, gayet güzel basılmalı Vekil Beyefendi.

DAHİLİYE VEKİLİ FERİD B. (Devamla) — Evet gayet güzel, öyle oniki punto ile değil, gayet büyük hurufatla, sağlam kâğıda basılmalı, üzerine de muvafık bir şekilde güzelce bir kap yaptırmak lâzımdır. Keza aynı şekilde şirodi mühürden bahsedildi. Aynı şekilde bütün vilâyetlerimiz tarafından verileceğine nazaran vilâyetlerimiz bu mühürleri bulamayacaklarından, köylerin adedine göre, hepsi aynı şekilde olmak üzere bu mühürleri de Hükümet yaptırıp köylere, vilâyetlere taksim ettirmelidir. Hak edilecek yerleri olur. Onları vilâyetler yaparlar. Veyahut bizde isimleri mevcuttur. Ve yaptırırız. Bunu böyle bırakırsanız Dahiliye Vekâleti ne suretle yapılmak lâzımgelirse o suretle icabını icra eder. Fakat bunun için de bir tahsisat lâzımdır. Ve bunun için de asgari on bin lira lâzımdır. (Fazla, sesleri) Hesabediniz yirmibeş kuruştan aşağı bir mührün yapılabileceğini tasavvur buyuruyor musunuz? Yirmibeş kuruş hesabederseniz on bin lira eder. Ve istediğim on bin lira bir paradır. Eğer arzu buyurursanız bunu Muvazenei Maliye Encümeni âlisine havale edelim. Gerek bu kanunların tab ve tevzii ve gerekse mühürlerin hâk edilmesi ve ihzar edilerek tevzi edilmesi için lâzımgelen tahsisatı Heyeti Celilenize teklif buyururlar. Bunu bilhassa istirham ederim. Efendim, müsaade buyururmusunuz? Arkadaşlarımızdan

birisi diyorlar ki, fikre gelecek bir meseleyi arz edeceğim. Köylüler mühürlerin parasını verecektir. Hayır efendiler, aldığımız bütün para bütün bütçe köylülerindir. Binaenaleyh bu nokta nazardan tutup bunun mukabilini onlardan almak doğru bir hareket değildir. (Bravo, sesleri) Umumi bütçeden tahsis edilir ve köylülerimize tevzi edilir.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Yaşa, yaşa be!

REİS — 91 nci madde: İşbu Köy Kanunu köy mekteplerinde çocuklara belletilir.

Riyaseti Celileye

Maddenin nihayetine, «ve her köye Hükümet tarafından en az iki tane gönderilir.» cümlesinin yazılmasını teklif eylerim.

Yozgat

Süleyman Sırrı

ALİ CENANİ B. (Muvazenei Maliye Encümeni Mazbata Muharriri) — Reis Bey, takriri Muvazenei Maliye Encümenine havale buyurun.

REİS — Efendim, bu takrir kanuna taallükünden ziyade tahsisata mütaallik mesele olduğu için muvafık görürseniz Muvazenei Maliye Encümenine verelim, muvafık mı, efendim? (Muvafık, sesleri) Şu halde takrir encümene verildi.

REİS — Efendim, 91 nci maddeyi reyi âlinize vaz'ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 92 — İşbu kanuna muhalif ve köylere ait bütün kanunlar, nizamlar ve maddeler kaldırılmıştır.

REİS — Söz isteyen var mı efendim? Maddeyi aynen reyi âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu efendim. Encümene gönderilmiş bir iki madde vardır. Tadilen gelmiştir, şimdi onları okuyacağız :

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Reis Bey, heyeti umumiyesi hakkında söyleyeceğim.

REİS — Ne heyeti umumiyesi hakkında? Kanun bitmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmü başlar başlamaz her köyün sınırı ihtiyar meclisi tara-

fından bir kâğıda yazılır. Sınır için komşu köyler ile aralarında uzlaşmadıkları yerler varsa bu da gösterilir ve yazılan sınır kâğıdı ihtiyar meclisince mühürlenerek nahiye müdürlerine gönderilir. Nahiye Müdürü de bu sınır kâğıdını kaza veya vilâyete gönderir. Oralarda idare meclisince sınır kâğıdı tetkik ve tasdik olunduktan sonra tasdikli bir örneği tekrar köy ihtiyar meclisine verilmek üzere nahiye müdüriyetine yollandığı gibi asıl sınır kâğıdı da tasdikli olarak tapu dairesine verilir. İki köy arasında uzlaşlamayan sınırlar için idare meclisleri tahkikat ve tetkikat yaparak sınırı beşinci maddeye göre çizip her iki köye de tasdikli birer örneğini gönderir ve bu kat'idir. Kazadaki bütün köylerin tasdikli sınır kâğıtları tapuca bir deftere yazılıp defterin altı idare meclisine tasdik ettirilir. Ayrıca bu tasdikli defterin bir sureti de tapuca çıkarılıp idare meclisinde saklanmak üzere verilir. Köy sınırlarına ait işlerde Devlet daireleri ve mahkemelerce bu tasdikle defterler esasır.

REİS — Söz isteyen var mı Maddeyi aynen reyi âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu efendim.

Madde 4. — Bir köyün sınırı aşağıda tarif edildiği şekilde çizilir.

1. Eskidenberi bir köyün sayılan bütün tarla, bağ, bahçe, çayır, zeytinlik, palamutluk, baltaık ve otlaklar sınır içinde kalmalı.

2. Dağlık ve ormanlık havalide ötede beride dağınık olan evler tarla meralar parça parça en yakın köye bağlı sayılmakla beraber bunlar sınır haricinde bırakılmalı yalnız her birinin adı sınır kâğıdının altında yazılmalı.

3. Sınır mümkün olduğu kadar kolay anlaşılacak surette dereler tepeler, yollar veya diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçmeli ve bu dere, tepe ve yolların veya işaretli yerlerin köylüce adları ne ise behemahâl sınırda sırasıyle yazılmalı.

4. Eğer bir köyün sınırını derelerden, tepelerden yollardan veya diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçirmek kaabil olmazsa o halde sınır mümkün olduğu kadar düz yapılmalı. Ve büyük taşlar dikilerek sınır gösterilmeli.

5. Bir köy ahalisinden bâzi kimselerin başka bir köy arazisi içinde kalan dağınık tarla,

bağ, bahçe gibi yerleri sahibinin bulunduğu köyün sınırında değil öteki köyün sınırında gösterilmeli.

6. Bir köyün sınırı mutlaka diğer köyün sınırı ile birleşmek lâzımgelmez. İki köyün sınırları arasında eskiden beri hiçbir köyün malı sayılmıyan boş arazi, dağlar, ormanlar, yaylaklar varsa bunlar yine sınırın dışında bırakılmalı.

7. Bir köyün malı olan yaylaların o köy ihtiyar meclisi tarafından ayrıca sınırı çizilmekle beraber bu sınır kâğıdı asıl köyün sınır kâğıdı ile birleştirilmeli.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 5. — Bir köy arasında nizalı sınırların çizilmesi için Hükümetin emriyle iki köy heyeti ihtiyariyesi bir araya getirilerek işin kendi aralarında düzeltilmesi için çalışılır. Yine uzlaşamadıkları halde meclisi idare tetkikat ve tahkikat yaparak altı ay içinde doğrudan doğruya sınırı çizer ve bu katî olur. Beş sene müddetle de değiştirilemez.

Bir köy sınırı bu kanun mucibince çizildikten beş sene sonra hâsıl olacak lüzum ve ihtiyaç üzerine ihtiyar meclisi sınırın büyütülüp küçültülmesi için müracaatta bulunabilir. Şayet bu sınır büyütülmesi ve küçültülmesi başka bir köye dokunmuyorsa vilâyet veya kaza idare meclisleri karariyle sınır tashih olunur ve tasdikli deftere yazılır.

Sınırın büyütülmesi veya küçültülmesi başka bir köye dokunuyorsa bu maddenin birinci fıkrasına göre mesele halledilir.

REİS — Söz istiyen var mı? Beşinci maddeyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir efendim.

Madde 6. — Birkaç köy arasında müşterek olan sıvat, sulak ve pınar, mera, baltalık, yaylak gibi yerler eğer bir köy sınırı içinde kalırsa o köyün malı olmakla beraber diğer köyler de eskisi gibi istifade ederler.

Bu gibi müşterek yerler hiçbir köy sınırı içinde kalmıyorsa buralardan istifade eden köylerin müştereken malı olup her köyün sınırı kâ-

ğıdında bu hakları yazılı ve müştereken koruyup eskisi gibi istifade eder.

REİS — Efendim, söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 7. — Muhtar köyün başıdır. İşbu kanuna göre köy işlerinde söz söylemek, emir vermek ve emrini yaptırmak muhtarın hakkıdır. Muhtar, Devletin memurudur Devlet işlerinde vazifesini 32 nci maddeye göre yapar.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 39. — İhtiyar meclisi köy işlerini en ziyade lâzım olandan başlayarak bir sıraya koyar ve biri yapılp bittikten sonra sırasıyla hepsini köylüye gördürmeye çalışır. Evvel yapılması lâzımgelen sağlık, yol, mektep işlerinin geri bırakıldığı haber alınır veya şikâyet edilirse köyün bağlı olduğu kaymakam veya vali tarafından gösterilen yolda yapılır.

REİS — Söz istiyen var mı? Maddeyi aynen reyinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu.

Riyaseti Celileye MAZBATA

Köylerdeki arazi ihtilâfatının halli hususunda da ihtiyar meclislerine salâhiyet verilmesi lüzumuna dair Bozok Mebusu Süleyman Sırrı Bey ve köy namına köylüden her şahsın mahakimde hasım olabileceğine dair ikinci maddeye bir fıkra ilâvesi teklifine dair Eskişehir Mebusu Abdullah Azmi Efendi tarafından mûta Heyeti Umumiyeden encümenimize muhavvel takrirler Umuru Tasarrufiye Müdürü Umumisi davet edilerek tatbik ve müzakere olundu.

Arazi ihtilâfatı pek karışık ahkâmı hukukiyeye temas eder mesailden olup vaktiyle bu nevi ihtilâfatın idareten halli için bir kanunu mahsus nesredilmiş iken sulh hâkimleri ve bidayet mehakimi bulunan yerlerde bu mesailin halli hususunun meclisi idarelerden alınarak sulh hâ-

kimlerine ve bidayet mehakimine verilmiş olmasını icabettiren mülâhazat nazarı teemmüle alınarak encümenimiz bu salâhiyetin ihtiyar meclislerine itasını muvafıkı hal görmemiştir.

Köyün menafii umumiyesine ait deavide köylünün ehliyeti haiz her ferdinin hasım olabileceği hakkında teklife gelince: Dördüncü madde ile şahsiyeti mâneviyesi kabul olunan bir köyün harice karşı temsili ve lehinde veya aleyhindeki deavide müddei veya hasım sıfatıyla muhafazai hukuk ve menafii ve kanun bu köyün ehliyeti haiz fertlerinin ârâsiyle muhtarlığına veya ihtiyar meclisi âzâlığına intihabedilenlerine mevdu olmak lâzımgelip köy şahsiyeti mâneviyesinin temsili salâhiyetinin bütün efrada ayrı ayrı teşmilinde bir teşevvüş vukuu ve köyün hukuk ve menafiiinin ademitemini gibi mahzurlar derkâr olduğundan encümenimiz; bu noktai nazarı da muvafık görmemiş ve her iki takririn reddi hususunun Heyeti Celileye arzına karar vermiştir.

Dahiliye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri

Karasi

Çatalca

Vehbi

Şakir

Kâtip

Sivas

Halis Turgut

REİS — Efendim, encümen bu bapta 53 ncü madde makamına kaim olmak üzere zannederim teklif edilmiş bir madde hakkındaki mütalâatını beyan etti ve muvafık görmedi. Binaenaleyh böyle bir maddeye lüzum görmediğini arz ediyor. Başka maddeye lüzum kalmadığını zannediyorum. Sonuncu maddeyi de okuyalım. (Mazbatayı reye koyunuz sesleri) Ortada reye konacak bir şey yoktur. Bununla beraber mazbatayı reye koyayım. Mazbatayı kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Madde 93. — İş bu kanunun hükümleri neşir ve ilânı tarihinden başlar.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Söz istiyorum.

REİS — Hayır efendim, durunuz zatîalimize daha söz vermedim. Encümen tarafından teklif vardır. Maddeyi kabul edenler lütfen el-

lerini kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 94. — İş bu kanunun hükümlerini yaptırmaya Dâhiliye ve Adliye Vekilleri memurdurlar.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir. Efendim kanunun sebku rap-tı hakkında Dâhiliye Encümeni reisi beyanatta bulunacaklar.

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim, şimdiye kadar geçen rakamlar malûmuâliniz (93) e kadardır. Halbuki 93 değildir. Şimdi 3 ncü maddeyi, hâvale buyurduğunuz sınır hakkındaki üç dört madde olarak getirdik. 44 ncü maddeyi encümene havale buyurmuşunuz. Onu da üç madde içerisine koyduk. Onun için kanunun numaralarını ve muhtar ve ihtiyar meclisleri gibi kelimelerin tashihini müsaade buyurursanız kanunun heyeti umumiyesi kabul edildikten sonra ona göre encümen tashih eder. (Muvafık sesleri) Ve devletin şimdiye kadar cüz'ü ferdi idarisi bir heyula tarzında idi. Bu kanunla o mesele halloldu. Heyeti Celilenize yerden göğe kadar şükranlar...

HASAN FEHMİ Ef. (Kastamonu) — Bizden de mesainize teşekkürler.

REİS — Efendim, araya maddeler girdiği için madde numaralarının değiştirilmesi lâzımgelir. Maddelerin ona göre tashihini teklif ediyorlar. Ve bu suretle tashih edilmek üzere encümene verilmesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olunmuştur. Ona göre tashih olunacaktır. Kanunun heyeti umumiyesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. (Müttefikan sesleri) Müttefikan kabul edilmiştir. (Alkışlar)

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Sekiz milyon Türk köylüsü namına söylüyorum. Yaşasın Türkiye Büyük Millet Meclisi!..

REİS — Efendim, Türk Şairi Abdülhak Hâmid Beye kaydı hayat şartıyla maaş tahsisi hakkındaki Kanunun neticei ârasını arz edeceğim: Reye iştirak eden âzanın adedi (115)

olduğu için muamele tamam değildir. (104) kabul, (11) ret vardır.

Efendim, Divanı Muhasebat intihabatı için toplanmış olan reyler neticesini arz ediyorum. Reye iştirak eden âzanın adedi 173, nısbı ekseriyet 87 dir. Nafia Muhasebecisi Yusuf Ziya Bey 100 rey almıştır. Diğerleri nısbı ekseriyeti ihraz edememişlerdir. Binaenaleyh yalnız bir kişi intihabolunmuştur. Diğer intihabolunanlar arasında Maliye Müfetişi Abidin Bey (85), Bursa Defterdarı Ali Kâmil Bey (81), Tasfiye Komisyon Reisi (77), Evkaf Muhasebecisi Ahmed Hamdi Bey (77), Divan Âzasından Hacı Ziya Bey (64), Saruhan Muhasebecisi Hüseyin Âlim Bey (65) rey almışlardır. (Reyi işari ile sesleri)

REİS — Efendim, reyi işari ile olmasını teklif ediyorlar.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, bu gayet mühim, esaslı bir intihaptır. Nizamnamenin bahsettiği salâhiyet dairesinde yarın iki zatı rey'i izafiyle intihabedelim.

REİS — Efendim, bâzı arkadaşlar rey'i işariyle reye konması için teklif ediyor. (Hayır hayır sesleri) Yarın tekrar intihap yapılacaktır. Bittabi yarın ekseriyeti izafiyeyle yapılacaktır.

Dr. FİKRET B. (Ertuğrul) — Bittabi yarınki intihabat; ekseriyeti izafiyeyle yapılacaktır.

REİS — Nizamname ahkâmını arz ediyorum. Reylerin tasnifinde ikinci defa ekseriyeti mutlaka hâsıl olmadığı takdirde aynı usule tevfiikan ikinci defa reye müracaat olunur. İkinci defa da ekseriyeti ihraz edemezse yani ekseriyeti mutlaka hâsıl olmazsa en ziyade kazananların arasından intihap yapılır. Üçüncü defa reye konulduğunda ekseriyeti izafiye kâfidir. Yarınki intihabatımız da bu usule muvafık olacaktır.

Efendim, bugün, Köy Kanunu müzakeresine hasredilmişti. Lehülhamd Dahiliye Encümeninin mesaisi ve Meclisi Âlinin himmeti sayesinde Köy Kanunu ikmal edilmiştir. Onun için Salı günü serbest kalmıştır. Müsaade ederseniz Salı gününü de bütçe müzakeresine tahsis edelim. (Teşkilâtı Esasiye Kanunu sesleri) Müsaade buyurunuz efendim, Teşkilâtı Esasiye Kanununu da teklif ediyorlar. Yalnız şunu

arz edeyim ki bütçe; Mart nihayetine kadar behemahal bitmelidir. Bitmiyecek olursa Nisan ayı için her halde muvakkat bütçe çıkarmak mecburiyetindeyiz. Teşkilâtı Esasiye Kanunu Nisan ayı içerisinde de müzakere olunabilir. Onun için bütçeyi muvafık görürseniz salı gününe de teşmil edelim. (kabul sesleri) Salı günü de bütçe müzakeresine tahsis edilmiştir.

3. — 1340 senesi Muvazenei Umumiye Kanununun lâyihası :

A) Sıhhiye Vekâleti Bütçesi (1)

REİS — Efendim, bugün vaktimiz müsaidolduğu için Sıhhiye Vekâletinin Bütçesini müzakere edeceğiz. Sıhhiye Vekâleti bütçesinin heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

KADRI AHMED B. (Siverek) — Ekseriyet yok efendim.

REİS — Vardır efendim.

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Efendiler, memleketin ihtiyacatı sıhhiyesi herşeyden ehem ve akdemdir. Bunu teslim buyurunuz. İrkımız; maatteessüf birçok emrazın tahtı istilâsında bulunuyor. Birçok yerler doktorsuzluktan dolayı müşkilât içerisinde kıvrıyor. Bununla beraber Sıhhiye Vekili Beyefendiye cidden müteşekkirim. Hakikaten programlarını bize bizzat ita buyurdular. Hakikaten diğer vekillere numunei imtisal olacak surette takibedecekleri siyaseti sıhhiyeyi müfredata ve teferruata varıncaya kadar tavzih etmişlerdir. Bendenizin buradaki temenniyatım bu programın hüsnü tatbikine Refik Beyefendinin muvaffak olmasıdır. (Maddelere sesleri)

REİS — Başka söz istiyen var mı? (Yok sesleri) Fasillara geçilmesini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler, lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
192 idarei Merkeziye Maaşatı	23 850

REİS — Söz istiyen var mı? (Yok sesleri)
TALÂT B. (Ardahan) — Efendim, fasılın yekünü 23 490 dır.

(1) Bütçe 15 nci içtima zabıt ceridesinin nihayetine raptedilmiştir.

REİS — Hayır efendim tashih edildi yanlışmış. Efendim, şubeler maddesi yani dördüncü madde 12 570 lira olacağı yerde 12 210 lira yazılmıştır. Binaenaleyh yekûn 23 850 lira olacaktır. O halde 192 nci faslın yekûnu olan 23 850 lirayı kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
193 Masarif	19 025

REİS — 193 ncü faslın yekûnu olan 19 025 lirayı kabul edenler...

MEHMED B. (Çanakkale) — Bu fasılda melbusat masrafı vardır. Bu masraf kime aittir. Lütfen vekili aidi izahat versinler.

Sıhhiye Vekili Doktor Refik B. (İstanbul) — Vekâletin hademelerine aittir efendim.

REİS — Hademelere aitmiş efendim. Başka söz isteyen var mı 193 ncü faslın yekûnunu kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Yekûnu
194 Vilâyetler maaşatı	227 580

REİS — Söz isteyen var mı?

HAKKI B. (Van) — Efendim, heyeti umumiyesinde mufassalan arz edecektim. Fakat müzakeresi kâfi görüldü. Memleketin bir kısım yerleri vardır ki istilâdan şimdiye kadar hiç bir doktor gitmemiştir. Oralarda ya bir sıhhiye müdürü vardır. veyahut o da gitmemiştir. Emraz sâriye oralarda her yerden fazla. İlaç azdır. Hastane de yoktur dispanser de yoktur. Emraz sariye mühim tahribat yapıyor. Meclisi Âli muktazi tahsisatı kabul ettiği halde Sıhhiye Vekâleti oralara maalesef doktor bulup göndermemiştir. Çok rica ediyoruz ve bu tahsisatı kabul ediyoruz bu doktorsuz yerlere ne vakit ve ne suretle doktor yerleştirecek ki memleket bu felâketten kurtulacaktır. Bunun için şimdi bize itminan verecek, bize ferahbahş olacak bir cevap versin, ona göre müsterih olalım.

TALÂT B. (Ardahan) — Efendim bendeniz de Haklı Beyefendinin mütalâalarına ay-

nen iştirak ederim. Vilâyatı Şarkıye'de, daha uca olan elviyei selâsede bilhassa Ardahan'da bugün hiç doktor yoktur. Vaktiyle de hudut alayı vardı. O hudut alayı lâğvedildikten sonra ne bir tabip ve ne de zerre kadar ecza kalmıştır. Düşünün efendim. Merkezleriyle beraber bütün beş mühim kazadan ibaret olan koca bir vilâyeti bugün her türlü ihtiyacı sıhhiyeden, doktordan mahrum bırakmak Meclisi Âlinize yakışmıyacaktır. Bilhassa umdelelerimizde halkın ahvali sıhhiyeisne itina edileceği vadedilerek gelinmişti. Orada her türlü hastalıklar olduğu gibi geçenlerde de arz etmiştim. Cüzam illetinden tutunuzda isimleri işitilmemiş birtakım hastalıklar o havalide vardır. Uyuz müstevlidir. Bunun için Meclisi Âlinin merhametini celb ederim ve Sıhhiye Vekili Beyefendiden de istirham ederim ki mecburi mi olacak, ne olaksa hükümet tabibi gönderilsin, sonra ceraimi adliyede küçük sıhhiye memurların muayenesiyle mahkeme hükmediyor. Bu da doğru değildir. Herhalde oraya doktor gönderilmesi çaresinin bugünden itibaren teminini rica ederim ve bu çareyi temin edeceğinizi burada işitmek istiyorum.

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (İstanbul) — Beyefendiler, gerek arkadaşımız Haklı Beyefendinin ve gerekse Talât Beyefendinin buyurdıkları pek doğrudur. Dün akşamki vaziyeti umumiyemize kadar 150 kadar mahalde doktorluk münhaldir. Bendeniz bunu Heyeti Celilelerine arz ettiğim esbabı mucibede mufassalan arz etmiştim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, elyevm açıkta bulunan doktorların adedi ne kadardır?

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Mazul Etibba mı, yoksa açıkta bulunan etibba mı?

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, 150 münhal vardır, dediniz. Buna mukabil memuriyet bekliyen yani açıkta bulunan kaç doktor vardır?

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Tahsisatları havale edilmiş olanlarla bize müracaat edenler vardır ki sicilleri bize mazbut olduğu için onları hemen tâyin ediyoruz. Fakat bunu esasından arz edeyim. Bunun için üç şekil vardır ve bunu Heyeti Ce-

İleniz sükkün ile kabul eder zannındayım. Uzak münhalâta verdiğimiz doktorlar ufak maaşat ile gitmekten kendilerini müberra addediyorlar. Bunun için bendeniz takdim ettiğim bütçede bu maaşatın tezyidini teklif ettiğim gibi aynı zamanda Meclisi Âlinin kabul buyurduğu hizmeti mecbure Kanunu ile de bu gibi şimdiye kadar hiç gitmemiş veyahut gidip de kaçmış olanları nazarı dikkate alarak - derececi servet, ahval ve şeraiti mahalliyeyi nazarı dikkate alarak - üç derece üzerine taksim ve hizmeti mecburiyeyi tatbik etmeye karar verdik. Bunun bir misalini arz edeyim. İkmalî tahsil etmiş efendilerden birisi geldi. Müracaat etti ve kur'asını çekti. (Alucra) çıktı. Yarın hareket ediyor. Hulâsa Hizmeti mecbure Kanunu bu suretle tatbik edilmektedir.

İkincisi buraya gidecek olan serbest etabba-ya maaşları nisbetinde ve Meclisi Âlinin kabul ettiği Hizmeti Mecbure Kanunu mucibince yüzde yetmişbeş hattâ yüzde yüze kadar zamaim yapmayı nazarı itibara alarak bu parayı koyduk ve bu da faslı mahsusundadır. Bütçe çıkar çıkmaz yüzelli altı yer olmak üzere tesbit ettiğimiz mahallere senesi zarfında vâkı olacak ve hizmeti mecbure dolayısıyla çekilecek kur'a ashabı buralara tevzi edilecektir. Fakat efendiler, elyevm memleketde mevcudolan 800 bin kilometre murabaa arazi üzerinde serpilmiş olan 10,12 milyon halka cibeti askeriyesi, mülkiyesi ve Meclisi Âlinizdeki âzalar da dâhil olmak üzere 1 900 doktorun heyeti umumiyesini taksim edecek olursanız halkın bu inkişamına ve bu kadar dağınkılığına nazaran memleketde yine doktor noksanı olacaktır. Bu hususun teminini Heyeti Celilenize de arz ettim. Kabul buyurulursa leyli talebe için de bir yer açacağız. Bunların işesini kendimiz temin ederek yetiştirmeye gayret edeceğiz. Heyeti Celilenizin şikâyeti pek muhik olmakla beraber şunu da arz edeyim ki mesele bu günün meselesi değildir. Bu mesele bizim üzerimize sabıktan beri gelen ve yükletilmiş olan bir vaziyettir.

Sonra; bey arkadaşımız küçük sıhhiye memurlarının rapor vermeleri hususundan bahsettiler.

Efendiler, bunların verdikleri rapor değildir. Tababeti Adliye Kanunu namıyla Heyeti

Celilenizin 1337 senesinde kabul etmiş olduğu bir kanun vardır ki bu kanun mucibince tabip bulunmayan yerlere küçük sıhhiye memurları gönderilir. Bu gibi vekayide kendileri müşahadelerini ancak bir tetkik varakası olmak üzere verebilirler. Bu, rapor değildir. Bir tetkik varakasıdır.

TALÂT B. (Ardahan) — Fakat mahkeme bununla hükmediyor.

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Bu kabahat bendenizin değil efendim. Siz de bilirsiniz.

AHMED HAMDİ B. (Bozok) — Efendim, tevellüdattaki vefiyatı tahdidetmek için bu seneye gibi tedabir alınacaktır?

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Efendiler, evvelce de arz ettim.

Memlekette dört yerde nümune hastanesi vücuda getirmek ve bu suretle memlekette içtimai teşkilâtımızı nazarı bir surette - fakat fevkalâde yüksek değil - klâsik bir şekilde yapmak için içtimai teşkilâtımızın şubatını vücuda getireceğiz ve bu hastanelerde ebe mütehassısları bulunduracağız ve orada ebe tedrisatı yapılacaktır. Kezalik bu hastanelerde senelerden beri eskiyip de ilmi olmıyan veyahut müsaade alıpta şahadetnamesiz çalışan ebeleri toplayıp tedrisata tabi tutarak vilâyetlerde yine ebe olmaya müsaidolanları da İstanbul'a gönderip oradaki vilâdehanede bunları iyi bir ebe yapmak için çalışacağız. Bununla beraber bittabi heyeti umumiyesi birden değil, fakat bu suretle esaslı işe başlamak üzere bir programımız mevcuttur ve bütçemizde dâhildir.

Efendiler; doğrudan doğruya çocuk vefiyatı noktai nazarından yapılacak işler; Vekâlete taallük eden işlerle cemiyatı hayriye ve Himayei Etfale düşen vazifelerdir ki bunları da tevhidetmek için Himayei Etfal ve Hilâli ahmerle daima temasta bulunuyoruz, mesele bundan ibarettir;

RÜŞDÜ PAŞA (Erzurum) — Efendim, Talât ve Hakkı beylerin söyledikleri gibi vilâyatı Şarkiyede hiçbir doktor yoktur. Bu defa İstanbul'da gördüğüm birçok doktor arkadaşlar, askerlikten tekaüdolmuş, dolaşıyorlar ve bunlardan birkaçına sordum, uzak yerlere gider misiniz dedim. Gideriz cevabında bulundular ve bunu Vekil Beye söyledim, bu hususda Ve-

kil Bey diyorlar ki Meclisi Âli bunlara ücret verilmesini kabul ederse bunları uzak yerlere göndeririz. Çünkü bunların 30 lira tekaüdiye maaşı vardır. Altmış lira ile buradan kalkıp da Van'a kadar gidemez. Halbuki ücretle olursa gider. Meselâ; Van Belediyesi doktor için altmış lira verirse veyahut lâzımolan altmış lirayı verir ve tekaüdiyesine dokunmazsanız bunlar gidecektir. İşte bu arz ettiğim hususu, Heyeti Celileniz kabul edecek olursa zannedirim ki uzak yerler de doktor ihtiyacından kurtulacaktır. Bu hususta bir takrir de vereceğim. Muvazenei Maliye Encümeni kabul ederse uzak yerlere doktorlar bulabiliriz ve gönderebiliriz.

KADRİ B. (Siverek) — Bütçeye tesiri yoktur, Muvazenei Umumiye dâhilinde değildir.

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Efendiler, mesele şudur : Bize müracaat edenleri maaşı mahsusu ile tâyin eder, göndeririz. Birçok arkadaşlarımız vardır ki bunlar, mülkiye ve askeriyeden tekaüd ettabdır. Bunlardan istifade edilmemesi fikrinde değilim. Hattâ bu gibi zevat için Muvazenei Maliye Encümenine bir kâğıt yazarak bütçeye bu gibi tekaüt zevat için ücret fahi olarak bir para konmasını rica etmiştim. Meselâ eli ayağı tutar bir doktor kaymakamı bir kazaya gitmek istiyor. Fakat bu zat esasen tekaüt maaşı alıyor. Kendilerine verdiğimiz maaş; âzami yirmibeş lira ki tahsisatiyle altmış lira tutuyor. Kırk, kırkbeş lira maaş alan bu zat onbeş lira fark için kalkıp uzak yerlere gitmiyor, bendenizin ricam, bunlardan istifade etmek için bu gibilere ücret verilmesidir. Fakat Encümen kanuni bir noktai nazardan tekaüt maaşı alan bir zata muvazenei umumiyeden tekrar maaş verilemez dediler. Rüşdü Paşa Hazretlerinin temas ettikleri nokta budur zannedirim.

RÜŞDÜ PAŞA (Erzurum) — Efendim, İmar Vekâletinde ücretle müstahdem bu gibi tekaüd zâbitan vardır.

SIHHİYE VEKİLİ DOKTOR REFİK B. (Devamla) — Binaenaleyh Heyeti Celile ne karar verirse veyahut Muvazenei Maliye Encümeni nasıl kabul ederse öyle yaparız, bendeniz razıyım efendim.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Başka çare yoktur, bunu kabul etmeliyiz.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendim, mesele bütçe meselesi değil, kanuni ve hukukî bir meseledir. Muvazenei Umumiyede iki mahalden maaş vermek kanunen memnudur; onun için mevaddı kanuniye vardır. Yalnız muvakkat suretle istihdam edilen memurine ücret verilebilir. Fakat daimî değil. Geçen sene İmar Vekâletinin vaziyeti muvakkat olduğu için, oradaki mütekaît zâbitana ücret namıyla tahsisat verilmişti. Fakat bu seneki İmar Vekâleti Bütçesinde onlar maaşa kalbolunarak kaldırılmıştır. Binaenaleyh Heyeti Celileniz Sıhhiye Vekâleti vazafinde veyahut diğer bütün vazafifte mütekaît memurların kullanılması hakkında bir kanun kabul ederse bütçeye o suretle tahsisat konabilir. Yoksa tahsisat konya da sarfı müşkül olur. Divan vize etmez, binaenaleyh böyle bir teklifi kanuni Heyeti Celilenizce kabul olunduktan sonra bütçeye lâzım gelen tahsisat konabilir. (Muvafık sesleri)

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Efendim müsaade buyurulur mu? İki kelime arz edeceğim. Rica ederim, bir kere düşününüz, yüzelli kazada doktor yoktur ne demektir? Yüzelli kazayı kazaya uğratmak demektir, bunları bu suretle hayat noktai nazarından murakabesiz bırakmak demektir. Hakikaten Şark vilâyetlerinin birçok yerlerine doktor gitmemiştir, gitmiyor. Bunun birçok esbabı vardır. Bir kere halk doktora rağbet etmiyor.

OSMAN KADRİ B. (Muş) — Yoktur öyle şey canım.

KÂZİM VEHBİ B. (Devamla) — Müsaade buyurun, bu meselenin mânevî kısmıdır. Maatteessüf bize intikal eden ebatılı sâkile yüzünden meselâ, sıtmayı ipe falan tedavi ederler. Bu, meselenin maarife taallük eden cihetidir. Bunu Maarif Vekili temin ve teşvik edecektir. Sonra, belediyelerimiz fakirülhâldir, doktorlara bir şey veremez. Onun için efendiler, başka yerlerde nevi munkariz olan hastalıklar biz de ıçrayı hükmediyor. Efendiler, bu ayıp değil midir? Meselâ yirminci asırda çiçekten vefat olsun, Ardahan'da mütemadi ve müstevli uyuzluk bulunsun? Bunlar ayıptır ve bunlar imemleketimizin sıhhati ırkıyesi namına tedavi etmeli, önünü almalıyız. Binaenaleyh Sıhhiye Vekili Beyefendi, bunun için bize bir tahsisat teklif etsin, biz kabul edeceğiz.

Efendiler, memleketin hayatı sıhhiyesi için hangi fert vardır ki, para hususunda haset gösterebilirsin. Bu katiyen varit değildir. Binaenaleyh, kendi dairei intihabiyemden müteaddit mektuplar alıyorum. Ergani'de hâlâ doktor yok. Halbuki 1339 senesi Avans Kanunu müzakeresinde bendeniz buraya çıktım ve söyledim, aradan sekiz ay geçti. Bizim burada söylediğimiz şeyler hava-yi nesimiye kalbolup gidecekse o başka. Vekil Beyefendiden tekrar istirham ederim. Bu meseleyi bir sureti ciddiyede nazarı dikkate al-sın ve doktorsuz olan yüzelli kazaya doktor göndermek için ne lâzımsa yapsın. Heyeti Celilenin bir şey dirîğ etmiyeceğine bendeniz eminim.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayetini reyî âlilerine koyacağım, kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Askini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edildi, Ardahan Mebusu Talât Beyin takriri vardır.

Riyaseti Celileye

Vilâyatı Şarkiye ve vilâyatı selâse gibi uzak mahalleri etibbadan mahrum ve sıhhatlerini daimî tehlikede bırakmamak için müteakait etibbaya maaş yerine ücreti şehriye itasının kabul buyurulmasını rica ederiz.

Ardahan
Talât

Van
Hakkı

REİS — Efendim, bunu Muvazenei Maliye Encümenine gönderelim.

TALÂT B. (Ardahan) — Gönderin, Muvazenei Maliye düşünsün.

REİS — Bu takririn Muvazenei Maliye Encümenine havalesini reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Aksini reyî âlinize koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen ellerini kaldırsın. Muvazenei Maliye Encümenine havale edilmiştir. 194 ncü faslın yekûnunu reyî âlinize koyuyorum. 194 ncü faslın yekûnu olan (227 580) lirayı kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu efendim.

Fasıl	Lira
195 Vilâyetler masarifatı	33 000

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 195 nci faslın yekûnunu reyinize koyuyorum. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Aksi-

ni reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Fasıl	Lira
196 Hıfzıssıhha müesseseleri ma-aşatı	54 396

REİS — Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri) 196 ncı faslın yekûnunu reyinize koyuyorum. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu.

Fasıl	Lira
197 Hıfzıssıhha müesseseleri masarifatı	96 950

REİS — Faslın yekûnu 96 950 liradır. Kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmiyenler lûtfen el kaldırsın. Kabul olundu.

Fasıl	Lira
198 Muaveneti ictimaiye müesseseleri maaşatı	245 628

REİS — Efendim, faslın yekûnu 245 628 liradır.

Dr. FİKRET B. (Ertuğrul) — Hayır efendim, 254 708 liradır.

REİS — Efendim, tashih ediniz. Benim okuduğum gibidir. (Hayır sesleri). Efendim, Muvazenei Maliye Encümeni bâzı rakamları sonradan tashih etmiş.

RAİF Ef. (Erzurum) — O halde biz de tashih edelim.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — 245 628 liradır.

REİS — O halde bizim okuduğumuz doğrudur.

MEHMED B. (Çanakkale) — Bu tashihat nereden neşet ediyorsa izah etsinler.

ALİ CENANİ B. (Gazianteb) — Efendim, bütçenin tabında yanlışlık olmuştur.

REİS — Efendim, tabı esnasında yanlışlık olduğu anlaşıldı. Binaenaleyh faslın yekûnu 245 628 liradır. Söz istiyen var mı efendim? (Hayır sesleri). Faslın yekûnunu reyinize koyuyorum. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın.

sın. Aksini reyinize koyuyorum. Kabul etmiyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul olundu efendim.

Fasıl	Lira
199 Muaveneti içtimaiye müesseseleri masarifatı	618 654

REİS — Bu fasıl hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) 199 ncu fasılın yekûnunu reyî âlinize koyuyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul etmiyenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edildi efendim.

Fasıl	Lira
200 Masarifi Umumiye	483 500

REİS — Efendim, yekûn 483 500 liradır. Söz isteyen var mı?

ZEKİ B. (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlar, masarifatı umumiyede en ziyade nazarı dikkate çarpan bir mesele varsa o da burada sulfato ve neosalvarsan yani firengi için ve sıtma için verilecek ilâçların halka meccanen sarf edilmesi için konulacak paradır. 483 000 lira olarak konulan bu par halka tevzi edilmek için konmuştur. Kâmilen bu esasa binaen sarf edilecektir. Maatteessüf Heyeti Celilenizin birçok yerlerde manzuru olduğu vechile hakikaten bu gönderilen sulfatolar ya belediye reislerinin masasında veyahut sıhhiye müdürünün çekmecesinde veyahut da aşî memurlarının ceplerinde bulunuyor. Halk ve köylü hiçbir zaman bu eczayı tıbbiyeyi alıp istimal etmek fırsatına mazhar olamamıştır. Sonra frengi, memleketimizi kemiren bu müthiş âfet için eczanelerde Hükümetin para vererek gönderdiği neosalvarsanlar belediyelerde sandıklara birikmiş, bozulmuş bir halde bulunuyor. Köylü gelir, ister alamaz. Sıhhiye müdürünün yanına çıkıp istiyemez. Bir - iki defa isterse üçüncüsünde kovulur ve defolunur. Bu acı bir hakikattir ve bu hakayiki maalesef gözlerimle görmüş ve şahidolmuşumdur. Biz, bunların tevziini öteden beri öyle biliyoruz ki; küçük sıhhiye memurları köylere aşî yapmak için gittikleri vakit sıhhiye müdürü miktarını tesbit eder ve malarya olan yerlerini esasen tesbit etmiştir, bunların bir defteri vardır, o küçük sıhhiye memurunu gönderir. Oralarda halka tarif eder.

Günde kaç tane alınması lâzımgeliyorsa bunları öğretir ve halka dağıtır. Biz böyle biliyorduk, hayır efendiler, hayır bu yanlış; bu, pek ender vukubulmuştur. Beri tarafta matbuatta görüyoruz ki Bulgaristan'da seyyar eczaneler bugün köy köy geziyorlar. Ve başlarında eczacılar olarak halkın iptidai olan hastalıklarına, yanlarında doktor olmadığı halde bile - önünü almak için - ilâç veriyorlar. Şunu veriyorlar bunu veriyorlar. Mümkün mertebeye iptidai olan halkın hastalıklarının önünü almaya gayret ediyorlar. Biz, asırlardan beri görüyoruz ki Hükümetin bidayeti teessünden bu ana kadar birçok yerler doktor görmemişlerdir. Vekil Beyefendi vait buyuruyorlar, onun için birçok dispanserler açacaklarını söylüyorlar. Temenni ederiz ki bunlar hakikate munkalibolsun. Mâlûmya, Bütçenin heyeti umumiyesi bir tahminden, bir va'di vaitten ibarettir. Esas itibariyle biz istiyoruz ki bunlar bir hakikate munkalibolsunlar. Biz çok istiyoruz ki neosalvarsanların, kininlerin lâzımgelen mahallere, köylülere yedden heyet tevzi edilmesi için müdürleri emretsinler.

MAZHAR MÜFİD B. (Aydın) — Efendim sulfato için Zeki Beyefendinin fikrine istihak ederim. Zeki Beyefendi, salvarsanı da köylülere versinler, dedi.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Hayır öyle demedim efendim. Neolsanvarsan etıbbı tarafından köylüye tatbik edilsin dedim.

MAZHAR MÜFİD B. (Aydın) — O halde beyefendi köylüye tevzi edilsinden maksadınız nedir?

ZEKİ B. (Gümüşane) — Köylüye tevzi edilmemesin gelsin, eczanelerde zerk edilsin.

MAZHAR MÜFİD B. (Aydın) — Neosalvarsanı malûmu ihsasınız, küçük sıhhiye memurları da istimal edemez. Çünkü doktorun nezareti olmak lâzımdır. Çünkü veritten şırınga yapabilir. Bunu küçük sıhhiye memurlarına tatbik ettirirseniz, o zaman halkı kurtaralım derken bilâkis halkın başına dert çıkarmış oluruz. Çünkü Neolsanvarsan şırıngası behemehal bir doktorun nezareti altında olmak lâzımgelir. Bu köylüye verilemez. Sulfataya istihak ederim. Fakat neosalvarsanı kabul edemem. Vekil Bey, onu daha iyi bilirler.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, bendeniz de bilvesiyle Vekil Beyefendinin nazarı dikkatlerini celbederim. İlaç parası.. Bir reçeteyi muhtelif eczaneye götürürsünüz. Her biri ayrı ayrı para alır. Yani birinden alınan para ötekenden daha fazla, ötekenden daha noksandır. Tecrübe edilmiştir. İşte fukaranın ilaç almaması, doktora müracaat etmemesinin sebebi yegânesi eczanelerdeki ilaçların muhtelif fiyatlarla satılmasıdır. Kanunu mahsusu da vardır. Ve Nebil Beyefendi, bunu nazarı dikkate alarak her eczanede ilaçların aynı fiyatla satılması hususunda bir tedbir düşünüyorlar mı, düşündüler mi? Bunu anlamak istiyorum.

REŞİD AĞA (Malatya) — Efendim, meccanen sulfato tevzii için buraya (160) bin lira koymuşlar. Efendiler, geçen sene 1339 bütçesi burada müzakere olunduğu zaman, bütçeye (10) bin lira kinin bedeli konulmuştu. Bunun için itiraz olundu ki bunlar mahallerine gönderilmiyor. Hiçbir kazaya gönderilmedi, dendi. Vekil Bey, her yere göndereceğim, dedi. Bendeniz, o vakit de memlekette buldum. Bizim memleket üçbin haneli bir kasabadır. Buraya meccanen gönderilmek şöyle dursun bir sandık banka memuruna gönderdiler. O da bedeli mukabilinde sattı. Efendim, bilmem, bundan 5 - 6 sene evvel bir defa meclisi idareye bir kutu göndermişlerdi. Onar tane, onar tane.. Bunu meclisi idare, âzalarına hediye olarak takdim etti. Köylülere hediye ve meccanen olarak bir şey verilmedi. Rica ederim beyefendiler, ya bunu tamamen köylere versinler veyahut bu parayı buradan tayyediniz veyahut bunların yerlerine birer eczacı tayin ediniz ve memlekete bir eczacı gitsin. Ve halk eczanelere para vererek alsın. Yoksa bunlara katiyen meccanen verilmiyor. Bu solfatar kazaya gitmiyor, Sıhhiye Vekâletinden rica ederim. Gönderirse vilâyetlere göndersin her kazadan ilmihaber istesin, nüfus mukabilinde versinler. Geçen sene sarf edilen para hiçbir fayda vermemiştir ve bu solfatarlar katiyen memleketlere gitmemiştir. Malatya'nın altı kazası vardır. Altı tane kutu gelmiştir beyefendiler, isterseniz resmen sual buyurun.

MUHTAR B. (Trabzon) — Köy Kanununda bunun için bâzı mecburiyetler vardır.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Efendim, Zeki Bey arkadaşımıza cevap vereceğim. Dertte hepimiz de müşterekiz. Bendeniz size tevdi ettiğim lâyhada bu meselelerin hepsi yapılmıştır diye söylemedim. Senelerce çalışarak uğraştıktan sonra bu meselelere ancak muvafakiyet hâsıl olabilir. Bu meseleler de nazarı dikkate alınacakmış gibi teşkilât yaparken bu kanunu yapar yapmaz bu işi olmuş addedemeyiz. Mesele, fennî bir meseledir. Bir teşkilâta muhtaçtır. O ancak muayyen adamlarla yapılır. Her yerden topluyarak her hangi bir daireyi teşkil ederken vücud gelmez. Binaenaleyh bu husustaki şikâyetleri vârittir. Bundan hepimiz müştekiyiz. Ben de kendileriyle beraberim. Fakat biz elbirliğiyle bu işi yapmaya çalışırsak muvaffak olacağız. Ben onun için bu bütçeyi Heyeti Celilenize arz ettim. Sonra, yalnız bir mesele daha var. Umumi bir surette Zeki Beyefendi dediler ki, geliyor, müracaat ediyor, kovuluyor. Çok istirham ederim, bana bir misal gösteriniz, bir isim veriniz, o vakit Heyeti Celileniz ne tarzda ceza yapacağımı görsün. Rica ederim, bana isim veriniz. Bu meselelerde en mühim iş teftiştir. Efendiler, bütün memlekette üç tane müfettiş, bütün sıhhiye muamelâtını tedvir edemez, yapamaz. Bütün memlekette her tarafta tabip dahi bulunsa bunu daimî teftişte tutabilmek için otuz kişilik bir teftiş heyetine lüzum vardır. Bu iş idarî bir mesele değildir. Fennî ve aynı zamanda teşkilâta tabi olmak meselesidir.

Sonra efendim, eczaneler meselesine gelince : Efendiler, eczanelerin birisi fazla, birisi noksan, diğeri daha gali satıyor. Beyler! bugün Avrupa'da harbden evvel memleketlerde ecza narhı bulunan devletler dahi bu narhı reddetmeye mecbur olmuşlardır. Çünkü bu paranın muhtelif surette temevvüğü vardır. Bir Devlet parası diğeri Devlet parasına karşı büyük fark gösterir, bilhassa memleketimize gelen eczayı tıbbiye müstahzaratı muhtelif memleketlerden geliyor ve bu müstahzaratın muhtelif memleketlere tevzii narh vazı - bendeniz bunu düşünmedim değil - dört aydan beri bu mesele hakkında imali fikrettim. Gümrük listelerine baktım, eczacılarla konuştum. Her tarafla muhabere ettim. Tetkikat yaptım, narh

koyacak bir vaziyette değil efendiler. Bir defa mevcudolan eczanelerde evet mevkiine göre fazla fiyat istiyorlar. Fakat ona göre de Belediye Kanunu yapmışızdır, ona göre de Nakliyat Kanunumuz vardır. Rica ederim, bu cihetleri de nazarı dikkate alınız.

Meccanen kinin meselesine gelince : Arkadaşımız meccanen kinin meselesinden bahis buyurdular. Beyler; memleketin nısfında doktor yoktur dediğim zaman buralara gönderilecek kinin kimin elinde kalır diye bana sormanız lâzımgelirdi. Bu suali ben sizin tarafınızdan kendi kendime sorayım. Tasavvur buyurunuz memleketin 150 kazasında tabip bulunmazsa mücadele meselesi de, giden ecza ve sairenin sureti tevzii de Sıhhiye Vekâletince meşkük kalır. Buraya koyduğumuz 160 bin liralık meccani kinin meselesi, sırf memleketin en çok sıtma ile mâlûl olan bir veya iki mıntakasında bu sene için bir mücadele teşkilâtı vücuda getirilmek üzere verilmiştir ve bundan başka idarei hususiye ve saireye de yardım edeceğiz. Bizim için en büyük dert olan sıtma için, mıntakavi mücadele yapmak için verilmiştir. Yani bu suretle bütçeye konmuştur. Bunu doğrudan doğruya kaldırıp yani meccani kinin vermeyi kaldırıp eczane yaparak ve küçük sıhhiye memurları tâyin edilmesi hususunu beyan buyurdular.

Efendiler, yalnız küçük sıhhiye memurlarını göndermek başka başka meselelerdir. Evet, buna da ihtiyacımız vardır. Fakat ötekine de ihtiyacımız vardır. 40 küçük sıhhiye memuru ile 4 dispanser konmuştur. İşte arz ettiğim gibi bunlar başka mesele, öteki başka meseledir. Vekâletin en büyük vazâifinden biri de bu meseleyi yapmaktır.

HALİD B . (Kastamonu) — Efendim, üç gün evvel dairei intihabiyemden bir mektup aldım. Malûmuâliniz bu fasılda frengi meseleleri de vardır. Bilvesile arz edeceğim. Teehhül meselelerinde bu hastalığın sirayetine mâni olabilmek için Sıhhiye Müdüriyetine emir verilmiş ve Hükümetin verdiği bu emir mucibince teehhül edecekler muayeneye tabi tutuluyormuş. Daday kazasının «Azdavay» nahiyesi vardır. Bu nahiyeden bir erkek bir kadın evlenmek istiyorlar ve kendileri berayı muayene kazamız merkezine geliyor ve doktora müracaat ediyorlar. Doktor kendilerine «sizin

muhtarınız bana bildirdi» diyor. Muayene etmiyor ve bittabi rapor da vermiyor. Bu adamlar bir sürü ricada bulunuyorlar ve kaza merkezinde onbeş gün oturarak birçok masraf ihtiyar ediyorlar, nihayet raporu alamadan köylerine dönüyorlar ve binnetice bilâmusaaade teehhül ediyorlar. Nikâhları yapıyor, bilâhara bu mesele ihbar ediliyor. Hükümet bundan haberdar oluyor. Nihayet kendileri de ayrıca cezadide oluyorlar. Rica ederim, bu muamele yani oradaki doktorun bu muamelesi kanuni midir, gayrikanuni midir ve mâkul müdür?

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Bunu not ettim efendim. Eğer gayrikanuni bir iş varsa bittabi müsebbibi tecziye edilecektir.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim, eczacılar meselesiyle uğraşıyorum, buyurdunuz ve sonra da bunun zaptırapına imkân olmuyor, dediniz.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Aman rica ederim. Zaptırapta imkân olmuyor, demedim.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Devamla) — Eczaneler Belediye Rüsümü veriyorlar, vergi veriyorlar. Bittabi müsavi surette veriyorlar. Fakat satış yaparken birisi pahalı satıyor, diğeri biraz ondan ucuz veriyor. Bu mesele muhtelif şehirlerde, muhtelif memleketlerde vardır. Fakat misal olarak Ankara'yı ele alalım, bugün Ankarada 7 - 8 eczane var ise elinizdeki bir reçete ile hepsini dolaşınız. Her birisi ayrı ayrı fiyatlarda para isterler, hiç olmazsa bunun önüne geçmek için sıhhiye müfettişleriniz vasıtasıyla reçeteleri tetkik ettirip hangisi fazladır, hangisi ihtikâr yapıyor, bunları tetkik ettirmek mümkün değil midir? Bu noktâ nazardan müfettişlerin nazarı dikkatini celbetmek üzere mâruzatta bulunuyorum.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Efendiler, mesele aynı zamanda hem idari, hem içtimai ve hem de iktisadi bir meseledir. Vaktinizi israf etmiş olmaz isem müsaadenizle arz edeyim.

Efendiler yazılan bir reçetenin muhteviyatı aynı eczanede bile olsa bu ecza Amerika'dan gelmiş ise fiyatı başka, İngiltere'den gelmiş ise başka, Fransa'dan gelmiş ise yine başka fiyatlardadır. Hattâ bundan bir sene evvel

gelmiş ise fiyatı başka, hattâ bir hafta evvel gelmiş ise yine başkadır. Yani aynı mesele hem idari, hem içtimai, hem iktisadi bir meseledir.

TALÂT B. (Ardahan) — Efendim frengi için fennin en son ihtiracı olan «Neosalvarsan» varken hastanelerde halen eski cıva usulü ile - bilhassa askerî hastanelerde - Memleket için canını feda eden Türk evlâtlarının arz ettiğim gibi halen cıva usulü ile tedavi edilmekte olduğunu işittim. Ve bunu bizzat da gördüm. Gerçi neosalvarsan pahalıdır. Fakat her halde Türk'ün hayatından da pahalı olmamak lâzım geliyor. Bu cıva usulü ile halen tedavi edilip edilmediğini öğrenmek istiyorum. Lütfen izah edermisiniz?

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Efendim mesele fennî bir noktaya temas ediyor. Müsaade ederseniz bir iki kelime ile izah edeyim. Emrazi Zühreviye tedavisi henüz cıvadan keffiyet etmemiştir. En büyük ve seri yapılanlarla en ufak yapılanları bir kaza veyahut da nahiyede dahi aynı suretle muamele ceryan eder. Neosalvarsan vukua gelen yaraları ve men'i sirayeti, yani süratle hastalığın sirayetini men ve husule gelen indifaatı sairinin süratle kapanmaları için kullanılır. Cıva ile tedavi esasî tedavidir. Aynı zamanda neosalvarsan ile teşrik olunur. Binaenaleyh cıva ile tedavi yanlış ve gayrifennî bir hareket değildir.

ZEKİ B. (Gümüşane) — Efendim demin Halid Bey biraderimiz bir سوال iradettiler ve zatiâliniz de buyurdunuz ki «tarafeynin alel ve emrazdan salim olduğu tahakkuk ettikten sonra izdivaçlarına müsaade edilecektir» Ve bunu bütün memlekete tamim ettim buyurdunuz. Bu eski bir meseledir. Bendeniz bunu şöyle düşünüyorum: Evvelce de böyle bir emir verilmiş fakat tatbik edilmemiştir. Zira bugün kaza merkezlerinde vilâyatı şarkiyenin iç taraflarında hiç etibba olmadığını.

REİS — Zeki Bey سوال istemiştiniz zannedirim değil mi efendim?

ZEKİ B. (Devamla) — Evet efendim: Yine سوال, müsaade buyurunuz. Şimdi kaza merkezine sekiz saat mesafede bulunan Ayşe ile Ahmet kaza merkezine berayı muayene gelince Doktoru orada bulamazsa tekrar dönecek midir? Yoksa vilâyet merkezine kadar gidecek

mi? Bu hep böyle mi olacaktır? Bendeniz diyorum ki, kaza merkezinde Doktor olduktan sonra bu salâhiyet verilebilir.

REİS — Sual sorunuz. Beyanı mütalâa ettiniz.

ZEKİ B. — Sual efendim.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Arz edeyim efendim. Heyeti Celile bir Kanun kabul buyurmuştu. Yani bir Frengi Kanunu çıkmıştır. Bunun bir maddesi mucibince her hangi bir vilâyet hududu dâhilinde bu kanuna nazaran ittihazı tedabir olunacaktır. Ve bu kanuna göre yapılacak talimat ile oranın mecalisi umumiyesinin vereceği kararalarla yapılır ve bu mütemadiyen vekâletçe takibedilir. Şimdiye kadar bâzı vilâyetlerde oraya gönderilen sıhhiye müşavirleri vasıtasıyla bunun tatbikatı yapılmıştır. Bâzı vilâyetlerde de hiç yapılmamıştır. Bu vilâyetleri mütemadiyen takibedecek hüsnü neticeye isâl ve bu işi yaptırmak cümlei vazafimdedir. Buyurduğunuz mesele de odur ve bu tatbikat her vilâyetin şumulünden hariç değildir. Her vilâyette bu gibi talimat behemahal vücuda getirilecektir.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Kâfi, kâfi efendim.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (Devamla) — İşte efendiler arz ettiğim gibi buhusus mahallî meclisi umumiyesinin tasdikiyle vücuda getirilecektir. İzdivaç meselelerinde muayene ve suveri saireleri ona göre tâyin edilecektir. Buyurduğunuz gibi doktorun bulunmaması hakikaten büyük bir kusurdur. Fakat maalesef doktor bulunmayan yerlerde bu böyle muvakkat bir surette cereyan edecektir. (Kâfi kâfi sesleri)

REŞİT AĞA (Malatya) — Efendim bendeniz meccanî sulfato hakkında söyleyeceğim. Malûmuâlinizdir ki meccani sulfatolar fukara ve köylüler içindir. Halbuki bu sulfato köylere, hattâ kazalara bile gitmiyor. Meselâ bu para ile gönderilecek sulfatoların bu sene içerisinde köylere, kazalara gönderileceğine emin misiniz suiistimal yapılmıyacağına emin misiniz?

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Bu hususta teşkilât yaptıktan sonra kanaatimi arz ederim. Evvelen küçük sıhhiye memur-

larını nevahiye kadar teşmil ederiz ve ondan sonra kendilerine gönderdiğimiz sulfatolar ve saireyi hüsnü muhafaza ettiririz. Buna emin olabilirsiniz. (Kâfi kâfi sesleri)

REİS — Efendim müzakereyi kâfi görenler lütfen ellerini kaldırsınlar. Aksini reye koyacağım. Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edildi.

KÂZİM VEHBİ B. (Ergani) — Halid Beyin söylediği doktorların hareketi tahakkuk ederse lütfen cezayı bize bırakır mısınız?

REİS — 200 ncü faslın yekûnunu reyîalimize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
201 Masarifi müteferrika	6 500

REİS — Söz isteyen var mı efendim? (Yok sesleri) 201 nci faslın yekûnunu reyimize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reyimize koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
202 Masarifi muhtelif	328 600

REİS — Söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) 202 nci faslın yekûnunu kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyacağım. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
203 Muavenet	677 718

Dr. FİKRET B. (Ertuğrul) — Hayır efendim (110 000) liradır.

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Efendiler, bu 202 nci fasıl ile 203 ncü fasıl arasında bir fasıl vardır ki bu fasıl Sivas'ta bir bakteriyolog ile bir müessesesi sıhhiyemiz için açılmıştır. Bu 1337 den beri orada müessesedir. Bu bir binadır. Mütemediyen kira veriyoruz. Meclisi idare kararını verdi. Keşfiyatı yapılmıştır. 1337 den beri satınalmak için bekliyoruz. Burada bir sekizyüz bin lira vardır. Kabul ederseniz orayı satınalacağız.

HÂLİS TURGUT B. (Sivas) — Müsaade buyurun izahat vereyim. (Kabul sesleri)

REİS — Ali Cenani Bey izahat verecekmisiniz, bu hangi fasla dâhil olacak?

Dr. FİKRET B. (Ertuğrul) — 202 nci fasla dâhil olacak.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendim bu binanın esasen istimlâkine Muvazenei Maliye Encümeni muâriz değildir. Bina Emvali Metrükenindir. Maliyenin idaresindedir. İki vekâlet arasında intacederek birbirine devredebilirler. Binaenaleyh buraya tahsisat koyupda istimlâk yapmaya lüzum yoktur. Devairi Devletten birisine aidolan bir bina diğerine verilebilir. Binaenaleyh zama lüzum yoktur.

HÂLİS TURGUT B. (Sivas) — Efendim bu müessesenin bulunduğu bina, Envali Metrükeye aittir. Bunun içinde eşhasa ait iki hisse de vardı. Buraya (1335) senesinden beri birçok para sarf edilmiştir. 8 - 10 bin belki yirmi bin liraya kadar masraf yapıldığı halde henüz Sıhhiye Vekâletine ait bir bina diye tesbit olunmamıştır. Bir gün bir şahıs tasarruf iddiasıyla çıkacak ve bu paralar da heder olup gidecektir. Onun için buraya bir istimlâk bedeli koymak lâzımdır. Tabiatıyla Envali metrükeye aidolan hisse Hükümetin Hazinesine girecektir. Fakat eşhasa aidolan bir kısım vardır ki bunun vaktiyle istimlâk edilmesi zarureti vardır. Bu Muvazenei Maliyede tavzih edilmiş olsaydı buna lüzum kalmıyacaktı. Bunun kabulünü rica ederim.

HASAN FEHMİ B. (Gümüşane) — Efendim bu para vermek meselesi değildir. Malûmuâliniz mübadeleye tabi olan eşhasın gayri envali metrüke doğrudan doğruya Hazineye intikal etti. Hazine namına tapuya raptedilmesi de kanunu mahsus iktizasındandır. Sıhhiye idaresinin istifadesine veya Sıhhiye idaresine hastane olmak üzere terk ve tesisini Maliye r'esen yapabilir. Eşhasın alâkasından bahsediliyor. O eşhasın memaliki ecnebiyede olduğu gibi ve avdetinde temellük iddiası meselesi baid bir meseledir. Çünkü Takayyübeden eşhasa şimdiden hak tahakkuk ettirmekte bendeniz lüzum görmüyorum. Binaenaleyh bir şekil meselesidir. Buna bendeniz lüzum görmüyorum.

ALİ CENANİ B. (Gaziantep) — Efendim Sıhhiye Vekili Beyefendi de sarfınazar ediyor.

REİS — Efendim **Sıhhiye Vekili Beyefendi** sarfı nazar ediyor. O halde mesele yoktur. 203 ncü faslın müzakeresine geçiyoruz. Yekûn (110 000) liradır. 203 ncü faslın yekûnunu kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
204 Tahsisatı fevkalâde	677 718

ZEKİ B. (Gümüşane) — Bir ufak sual soracağım. Efendim burada mazulün maası deniyor. Bunlar doktor mudur?

REİS — Hayır tahsisatı fevkalâdei şehriyedir. Efendim 204 ncü faslı reynize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyacağım. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
205 Memurini mâzule	12 980

REİS — Söz istiyen var mı?

ZEKİ B. (Gümüşane) — Burada da ufak bir sual soracağım, bunlar doktormu, ketebe veya müdirandan ibaret midir?

SIHHİYE VEKİLİ Dr. REFİK B. (İstanbul) — Efendim burada bu memurların içerisinde (11) doktor vardır ki elyevm istihdam edi-

yoruz. Mütebakisi eski Hicaz ve saireden kalmış memurin ki elyevm istihdam etmediğimiz 39 memurdur.

REİS — Başka söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) 205 nci faslın yekûnunu reynize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Fasıl	Lira
205 (A) Telgraf ücreti	30 000

REİS — 205 nci (A) hakkında söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) 205 nci (A) faslının yekûnunu reynize koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyuyorum. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Yekûnu umumi. 2 968 331

REİS — Efendim yekûnu umumi 2 968 331 liradır. Söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) Yekûnu umumiyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Aksini reye koyacağım. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim, yarın saat bir buçukta Ziraat Bankası ve Seyrisafain bütçesini ve saire bütçeleri müzakere etmek üzere Celseyi tatil ediyorum.

Hitamı müzakerat : Saat 05,55

Şair Abdülhakkâmî Beye maaş tahsisine dair kanun teklifi hakkındaki neticeî Âra

(Nisabı ekseriyet hâsıl olmamıştır)

Reye iştirak edenler	: 115
Kabul edenler	: 104
Reddedenler	: 11
Müstenkifler	:

(Kabul edenler)

Hilmi B. (Artvin), Safa B. (Aksaray), Besim Atalay B. (Aksaray), Esad B. (Amasya), Hasan B. Murad B. (Antalya), İhsan B. (Ankara), Tahsin B. (Aydm), Faik B., Recai B. (Ordu), Rasim B. (Ertuğrul), Kâzım Vehbi B. (Ergani), Osman Zade Hamdi B. (İzmir), Mükkerrem B., Hâfız İbrahim Ef., Hüseyin Hüsnü Ef. (İsparta), Fethi B. (İstanbul), Emin B., Ârif B., Abdullah Azmi Ef. (Eskişehir), Mustafa B., Muhittin B., Hüseyin B. (Elâzığ), Yahya Kemal B., Ali Ef., Şeyh Saffet Ef. (Urfa), İbrahim Süreyya B., Mustafa B. (İzmit), Necati B., Osman Nuri B., Mustafa Fehmi Ef. (Bursa), Hüseyin Baki B., Dr. Emin Cemal B. (Burdur), Falih Rifki B. (Bolu), Şükrü B., samih Rifat B., Mehmed B. (Biga), Şakir B. (Çatalca), Ferid B., Dr. Mustafa B., Münir B. (Çorum), Ahmed Şükrü B. (Dersim), Yusuf B., Haydar Rüştü B., Dr. Kâzım B. (Denizli), Mehmed B., Zülfi B., Feyzzi B. (Diyarbakir), Mahmud B. (Siird), Ziya B., Ömer Şevki B.,

Rasim B., Halis Turgut B. (Sivas), Mahmud B., Kadri Ahmed B. (Siverek), Mehmed Sabri B. (Saruhan), Şefik B., Hasan B., Rahmi B. (Trabzon), Hâfız Şahin Ef., Ali Cenani B., Kılıç Ali B. (Gazianteb), Ömer Ef., Ağaoglu Ahmed B. (Kars), Dr. Fuad B. (Kırkkilise), Mehmed Cavid B., Hulûsi B., Osman Niyazi B., Mehmed Vehbi B., Ahmed Süreyya B. (Karesi), İsmail B. (Karahisar Şarki), Hâlid B., Ali Rıza B., Neomeddin B., Mehmed Fuad B., Velet Çelebi Ef. (Kastamonu), Ali Şadi B., Ali Said B. (Kozan), Naim Hâzım Ef. (Konya), Ahmed Hilmi B., Sabit B. (Kayseri), Celâl Nuri B. (Gelibolu), Talât B., Rifat B., Ziya B. (Kângırı), Nuri B., Ragıp B., Cevdet B. (Kütahya), Hâcîm Muhittin B., Hakkı Tarık B. (Giresun), Derviş B., Necib B. (Mardin), Besim B., Niyazi B. (Mersin), Dr. Hilmi B., Hacı Bedir Ağa (Malatya), Yunus Nadi B. (Menteşe), İlyas Sami B., Osman Kadri B. (Muş), Âta B., Galip B., Ebubekir Hâzım B. (Niğde), Hakkı B. (Van).

(Reddedenler)

Ahmed İffet B. (Ertuğrul), İhsan B. (Ergani), Naci B. (Elâziz), Hüseyin Rifki B. (Edirne), Yusuf Ziya B. (Zonguldak), Cavid Paşa (Canik), Süleyman Sırrı B. (Trabzon), Abdül-

kadir B. (Maras), Mahbup Ef. (Kırşehir), Ahmed Mahir Ef. (Kastamonu), Reşid Ağa (Malatya).

1340 SENESİ SİHİYE VE MUAVENETİ İÇTİMAİYE BÜTÇESİ

Sıhhiye Vekâleti denince evvel emirde akla gelen şey memleketimizin ahvalı sıhhiyesiyle meşgul olan Devlet teşkilâtının âzamet ve kudreti olmak lâzımgelir. Halbuki vaziyet yakından tetkike başlanınca aksine olarak merkezde birkaç müdürden taşradan da sıhhiye müdürleri ve merkez tabipleriyle yüz yetmiş küsuru münhal kaza hükümet tabiplerinden ibaret bilvücuha nâkâfi bir teşkilât meydana çıkar. Böyle yarım bir teşkilâtla Harbi Umuminin ve istiklâl mücadelesinin açtığı elim cerihaları tedavi eylemek ve yer yer tevsi ve tezayüdeden frengi, malarya, trahom, çiçek ve saire gibi ırkımızı kemiren âfetlere karşı koymak imkânı münseiptir.

Gönül isterdi ki, sıhhiye teşkilâtı denince merkezden tutunuz vilâyet, kaza ve nevahi merkezlerine kadar teşkilâtı sıhhiye temdit ve teşmil edilmiş hiç değilse vilâyetler de asrî ve her türlü teşhizatı fenniye ile mücehhez birer hastane, kaza merkezlerinde icabı kadar doktorla hastane nüveleri denmeye lâyık dispanserler, Kura ve Nevahi merkezlerinde mütemediyen halkın ahvalı sıhhiyesiyle alâkadar küçük sıhhiye memurları ve yer yer teşekkül etmiş mücade heyetleri ve bunlardan başka ırda'hane, velâethane, telkihane, darülkelp ve bakteriyolojihanelerle muhtelif mahallerde sanatoryumlar tesis ve ihzar edilmiş bulunsun. 1339 senesindeki sıhhiye teşkilâtında bunlardan hiçbir şey görülemediği, vilâyatı şarkiyede üç dört senedir yüz altmış kazanın doktoru olmadığı gibi hazara geçmemize rağmen elyevm münhallâtın aynı yekûnu muhafaza ettiğini ve bu kazalarda birer küçük sıhhiye memuru olsun bulunmadığını söylersem teşkilâtı sıhhiyenin mahiyeti ve fecaatin derecesi anlaşılmiş olur.

istiklâl Harbinde anasını elde bulunduramayan ve binnetice bu senelerde hemen hiçbir rol ifade etmeyen Sıhhiye Vekâletinin hazara rücu eder etmez ah ve eninler içerisinde ve kemali tehâlükle intizar olunan faaliyeti sıhhiyesine delâlet eder hiçbir şeye maatteessüf destres olunamamıştır. Binaenaleyh Sıhhiye Vekâleti vekâletin tarihi tesisinden bugüne kadar geçen dört sene zarfında alelûsul bir teşkilât diye kabul edip geçmek, bundan sonra hikmeti vücudunu - tesisat ve teşkilâtını itmam ederek aramak - âsar ve ef'aliyle anlamak zarureti karşındayız.

Bu hususu nazarı itibare alan enecümeniniz vekili âdinin getirdiği teşkilât ve tesisatı havi bütçeyi maalmesara karşılamaş, asrî değilse bile bir Devlet teşkilâtı mahiyetinde gördüğü bu tasavvuru aşağı - yukarı bâzı tadilâtlarla aynen kabul etmiştir.

Birinci kısım : Bundan dolayıdır ki, birinci kısmın yekûnu 1339 daki (24 321) liraya nazaran (18 554) lira fazlasıyla (42 875) lira kabul edilmiştir. Bu fazlalık başlıca müfettişler adedinin teyzidi, merkez şuaabatının tevsi ve mütehassısların teksiri gibi şeylerden ileri gelmiştir.

Teşkilâtı sıhhiyenin dimağı olan merkez teşkilâtına bir müsteşar ilâvesiyle keyfiyet istikrarı tahtı temine alınmıştır.

Masarifat kısmında başlıca göze çarpacak aksamı neşriyat, kitap ve risale bedelidir. Bu da on senedir yabancı kaldığımız Avrupa terakkiyatı fenniyei sıhhiyesine, buna ait âsar ve ceraidinin celbiyle ittıla hâsil eylemek ve terakkiyatı yakından takibederek husule gelen malûmatı neşriyatla memleketin her köşesine îsal eylemek maksadına müptenittir ki, vilâyat ve kaza adedleri nazarı nazarı dikkate alınırsa istiksar edilecek bir rakam değildir.

İkinci kısım : Kısımın yekûnu 1339 senesindeki aynı kısmın yekûnu olan (246 013,75) liraya rağmen (14 566,25) lira fazlasıyla (260 580) lira olarak kabul edilmiştir. Bunda âmil olan başlıca aksam her vilâyette bir hıssiye müdüriyeti teşkilî ve beher kazada bir Hükümet tabibiyle kura ve nevahide istihdam edilecek küçük sıhhiye memurlarının teksiri ve yüzelli kazada açılacak dispanserlerdeki müstahdemini sıhhiyeden ibarettir. Masarifat kısmı da tevsiî teşkilâta göre zaruri olan aksamın en asgarisidir.

Üçüncü kısım : Bu kısmın yekûnu 1339 senesindeki tahsisata göre (52 938,50) lira fazladır. Bu fazlalık mevcut müessesatı fenniyenin iase ve idarei maslahat esnasından çıkarılarak sıhhi, fenni, asrî, kabili istifade bir şekli fenniye irca için zaruri olan tesisatı fenniye ve nafianın icrasıyla be-

raber erbabı ihtisasın işbu müessesatta kalabilmesi imkânının ihzarından mütevellit farkı maastır. Bundan başka Anadolu'da yeniden bir küçük sıhhiye mektebi küşadı lüzum ve zarureti de bu yekûna icrayı tesir etmiştir.

Dördüncü kısım : Bu kısmın yekûnu (864 282) liradır. 1339 senesine nazaran (625 671) lira fazladır. Bu fazlalık Hizmetatı Umumiyei Sıhhiye namına Anadolu'nun dört noktasında yegâne tesis edilecek olan nümune hastaneleriyle üçyüzelli kazadan ancak yüzllisinde açılabilir dispanserlerin ve Heybeli Ada'da küşad edilecek Türkiye'nin biricik verem sanatoryumu maaş ve marifi neticesidir.

Beşinci kısım : Bu kısım memleketin en acıklı noktalarına matlup şekilde koşmamakla beraber 1339 a nazaran (232 925,50) lira fazlasıyla kabul edilmiştir. Bu fasıldaki fazlalık sıtma, frengi, trahom gibi milletimizi kemiren hastalıklarla mücadele etmek ve emrazı sâriye ve istilâiyeye karşı ihtiyatkâr bulunmakla beraber mücadele için muktazi mualecatın köylüye meccanen tevzi edilecek kinin miktarının tezyidinden ve açılacak nümune hastanelerinde tesis edilecek rontgen ve mübayaa olunacak alât ve edevatla tesisatı fenniye tahsisatından ve bir de doktor yüzü görmiyen mahallere behemehal doktor izamı için kabul edilen memurün hareirah ve müfettişler hareirah ve yevmiyesinden ibarettir.

Altıncı kısım : Bu kısmın yekûnu (328 600) lira olarak kabul edilmiştir. Bu yekûn 1339 senesine nazaran (238 700) lira fazladır. Fazlayı tevlihededen başlıca hususat Hizmeti Mecbure Kanununun icabıyla - ki talebe işe, ibate, ilbas, bu sene çıkacak doktorlara alât ve edevat ve uzak mahallere gönderilecek etrâbanın maaşatına vâkı olan zamaim karşılığıdır - ebe yetiştirmek masarifi ve Ankara, Sivas, Erzurum, Diyarbakir hususi hastanelerin nümune hastanesi haline ifrağı için yapılacak masarifi inşaiye ve tamiriyesinden ibarettir.

Yedinci kısım : Bu kısım 1339 a nazaran (142 363) lira fazladır. Bu kısım taşra teşkilâtı sıhhiyesine ve hususi darüleytamlara darülsağaka, darülaceze, sıhhiye ve içtimai müessese ve cemiyetlere muavenet ve memurün tahsisatı fevkalâdesinden ibarettir. 1339 a nazaran mevcut kırk, Sıhhiye Vekâletinin bilûmum vilâyetlere mecbur olduğu tesisat sıhhiyeye karşı lâş makamındadır. Bu fasılda başlıca nazarı dikkate alınan hususat bütçesinin ademi müsaadesi hasebiyle Sıhhiye Vekâletinin doğrudan doğruya yapamadığı tesisatı sıhhiye ve içtimaiyeyi mahallerinin teşebbüslerine muavenet suretiyle ifa ettirilmesi esasına müstenittir.

Hulâsa : Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti 1340 bütçesindeki tesisat ve teşkilâtiyle henüz kesbi istikrar edeceği gibi memlekete bir uzvu nafi ve sıhhi olabilmesi de bütçede murakkam tahsisatının kabulüyle mümkün olacağından milletın hayatı hâliye ve istikbaliyesine taallûkeden işbu masarifi müsmirenin izam olunamayacağı kanaatiyle Heyeti Umumiyeye arz ve tevdi olunur.

9 Şubat 1340

Muvazenei Maliye Encümeni namına
Mazbata Muharriri
Sivas Mebusu
Halis Turgut

F.	M.	Nevi Muhassetat	1339 senesi		Muvazenci Maliye	
			bütçesi	bütçesindeki	Hükümetçe	Encümenince
			Lira	tadilâta göre senelik miktarı	1340 senesi için teklif olunan	1340 senesi için teklif olunan
			Lira	Lira	Lira	Lira
129		Birinci kısım idarei merkeziye maaşatı				
	1	Vekil ve Müsteşar	1 200	1 200	2 400	3 600
	2	Kalemi mahsus	240	240	660	540
	3	Teftiş Heyeti	2 280	2 280	4 320	3 900
	4	Şubeler	7 571	7 607	13 962	12 570
	5	Müstahdemini müteferrika	964	1 144	4 536	3 240
		Yekûn	12 255	12 471	25 878	23 850
193		Masarif				
	1	(Mermet) vekâletin tahtı isticarında bulunan hanelerde vukubulacak tadilât ve tamirat masrafı			250	200
	2	İcar	2 600	2 600	3 600	3 000
	3	Mefruşat ve demirbaş eşya	250	250	500	300
	4	Kırtasiye ve evrakı matbua	65 000	6 500	6 000	3 000
	5	Kitap ve risale bedeli			3 000	3 000
	6	Neşriyat			10 000	7 000
	7	Tenvir ve teshin	2 250	2 250	2 000	2 000
	8	Melbusat	250	250	600	225
	9	Mahkeme masrafı			500	300
		Yekûn	11 850	11 850	26 450	19 025

F.	M.	Nevi Muhassetat	1339 senesi		Muvazenei Maliye	
			bütçesi	bütçesindeki	Hükümetçe	Encümenince
			Lira	tadilâta göre senelik miktarı	1340 senesi için teklif olunan	1340 senesi için teklif olunan
			Lira	Lira	Lira	Lira
		Birincikısım yekûnu	24 105	24 321	52 328	42 875
194		İkinci kısım vilâyetler maaşatı				
	1	Müdür ve tabibler	117 552	117 552	128 340	125 040
	2	Küçük sıhhiye Memuru	44 676	44 676	76 800	72 000
	3	Memurlar ve kâtipler ve müstahdemini müteferrika	52 337	52 337	26 304	30 540
		Yekûn	214 565	214 565	231 444	227 580
195		Masarif				
	1	Kırtasiye, evrakı matbua	14 440	14 440	12 000	12 000
	2	Tenvir ve teshin	6 468,75	6 468,75	8 000	8 000
	3	Mefruşat ve demirbaş eşya	3 610	3 610	5 000	5 000
	4	İcare	6 930	6 930	8 000	8 000
		Müdüriyetlerin tahtı isticarında bulunan mahallerde vukubulacak tadilât ve tamirat masrafı			1 000	
		Yekûn	31 448,75	31 448,75	34 000	33 000
		İkinci kısım yekûnu	346 013,75	346 013,46	265 444	260 580
196		Üçüncü kısım Hıfzısıhha Müesseseleri maaşatı				
	1	Bakteriyojihane	7 800	7 800	19 812	18 312
	2	Telkihane	3 468	3 468	4 656	4 320
	3	Kimyahane	2 364	2 364	4 440	3 828
	4	Sıhhi Müze	1 680	1 680	2 340	1 980
	5	Dâülkelp tedavihaneleri	4 032	4 032	14 640	11 580
	6	İmrazı üstilâye hastaneleri	3 344	11 232	11 952	10 968
	7	Küçük sıhhi memur mektebi			4 560	3 408
		Yekûn	22 688	30 576	62 400	54 396

T : 15 18 . 3 . 1340 C : 2

F.	M.	Nevi Muhassasat	Muvazenei Maliye			
			1339 senesi bütçesi Lira	1339 senesi bütçesindeki tadilâta göre senelik miktarı Lira	Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan Lira	Encümenince 1340 senesi için teklif olunan Lira
197		Masarifat				
	1	Bakteriolojihane	16 500	16 500	30 000	30 000
	2	Telkikhane	11 500	11 500	12 078	12 000
	3	Kimyahane	5 600	5 600	4 000	4 000
	4	Sıhhi Müze	834	834	3 000	3 000
	5	Dâlülkelp tedavihaneleri	9 600	19 162,50	25 550	25 550
	6	İmrazı istilaiye hastaneleri	4 680	14 235	20 000	20 000
	7	Küçük sıhhiye memur mektebi			2 400	2 400
		Yekûn	48 714	67 831,50	97 028	96 950
		Üçüncü kısım yekûnu	71 402	98 407,50	159 428	151 346
198		Dördüncü kısım muaveneti içtimaiye müesseseleri maaşatı				
	1	İstanbul İtfak Hastanesi			30 216	30 396
	2	Anadolu Nümune hastaneleri			84 876	78 540
	3	Zonguldak Hastanesi			5 556	5 040
	4	İmraz Asabiye ve Akıl Hastanesi			37 128	31 032
	5	Verem Sanatoryomu			8 640	7 620
	6	Dispanserler			108 000	90 000
	7	Dilsiz Mektebi			3 408	3 000
		Yekûn	59 284	68 846	277 824	245 628
199		Masarif				
	1	İstanbul Etfal Hastanesi			108 000	108 000
	2	Anadolu Nümune hastaneleri			200 750	108 000
	3	Zonguldak Hastanesi			18 000	13 688

I : 15
18 . 3 . 1340
C : 2

F.	M.	Nevi Muhassasat	1339 senesi bütçesi Lira	1339 senesi bütçesindeki tadilâta göre senelik miktarı Lira	Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan Lira	Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan Lira
		4 İmraz Asabiye ve Akliye Hastanesi			199 800	187 063
		5 Verem Sanatoryomu			31 500	27 378
		6 Dispanserler			72 650	72 650
		7 Dilsiz mektebi			13 687	9 125
		Yekûn	157 765	169 765	644 387	618 654
		Dördüncü kısmın yekûnu	217 049	238 611	922 211	864 282
200		Beşinci kısım masarifi umumiye				
		1 Meccani solfato bedeli	38 800	38 800	200 000	160 000
		2 Sıtma Mücadele Memurini maaşaat ve ücretat ve har- cırahları				40 000
		3 Emrazi sâriye ve istilâiye masrafı (*)	117 200	17 200	70 000	50 000
		4 Trahom mücadelesi (*)			10 000	10 000
		5 Frengi mücadele bedeli	27 400	27 400	140 000	110 000
		6 Frengi mücadele memurini maaşaatı ücretat harcırah- ları ve masarifi saire				30 000
		7 Müfettişler yevmiye ve harcırahı	5 100	5 100	10 000	8 000
		8 Memurini harcırahı	39 220	39 220	30 000	30 000
		9 Nakliye ve bendiye	1 320	1 320	4 000	3 500
		10 İkramiye (**)			2 000	2 000
		11 Tesisatı fenniye masrafı			40 000	40 000
		Yekûn	229 040	229 040	506 000	483 500

(*) Bu hususta istihdam olunacak tabib ve memurlar ücretleriyle harcırahları da iş bu tahsisattan ödenecektir.

(**) (Tıbbî eserler neşredenlere, memurinden salkım mücadelesinde hüsnü hizmetleri görülenlere verilecektir.)

T : 15 18 . 3 . 1340 C : 2

F.	M.	Nevi Muhassasat	1339 senesi bütçesi Lira	1339 senesi bütçesindeki tadilâta göre senelik miktarı Lira	Muvazenei Maliye Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan Lira	Encümenince 1340 senesi için teklif olunan Lira
201		Masarifi müteferrika	8 034,50	8 034,50	7 500	6 500
		Beşinci kısım yekûnu	237,074,50	237 074,50	513 500	490 000
202		Altıncı kısım masarifi muhtelif				
	1	Ücreti içtimaiye	1 100	1 100	600	600
	2	Hükümet Kinini	25 000	25 000	50 000	50 000
	3	Ebe yetiştirme masrafı			12 000	12 000
	4	Mecburi hizmete tabi Etibbaya alâti tıbbiye es- manı (***)			5 000	3 000
	5	İnşaat ve tesisat ve tamirat	24 200	24 200	80 000	80 000
	6	Mecburi Hizmet Kanununun üçüncü maddesi mucii- bince vâkı olacak zamaım karşılığı			100 000	100 000
	7	Tıbbiye talebeleri iâşe, ibate ve ilbas masrafı			54 000	35 000
	8	Hayvan yem bedeli (****)	39 600	39 600	48 000	48 000
		Yekûn	89 900	89 900	349 600	328 600
		Sivas Bakteriyolojihanesisinin istimplâk bedeli			8 000	
		Altıncı kısım yekûnu	89 900	89 900	357 600	328 600
203		Yedinci kısım muavenet	25 200	25 200	60 000	60 000
	1	Taşra Müessesatı sıhhiyesine muavenat (1) (*****)	20 000	20 000	25 000	25 000
	2	Hususi Eytamlara muavenet				

(***) (Bedeli mukassaten maaşlarından tevkif edilecektir.

(****) (Dört yüz süvari küçük sıhhiye memurinine şehri on lira hesabıyla.)

(*****) (1) İdarei Hususiye hastanelerine muavenet ancak bilûmum idarei hususiye müessesatı sıhhiyesinin ahvali hâzıraları vaziyet ve ihtiyaçları ve vilâyetin varidatı hususiyesi ve senenin sabıkadaki vekâletin derecesi muaveneti tetkik edilmek suretiyle mukayese edilebilir.

F.	M.	Nevi Muhassetat	1339 senesi bütçesi Lira	1339 senesi bütçesindeki tadilâta göre senelik miktarı Lira	Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan Lira	Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan Lira
		3 Darülşefakaya muavenet	10 000	10 000	10 000	10 000
		4 Muavenet içtimaiyeye ait hususi müessese ve cemiyetlere muavenet	5 000	5 000	10 000	5 000
		5 Darülacizeye muavenet			10 000	10 000
		Yekûn	60 200	60 200	115 000	110 000
204		Tahsisat mâzule	549 084	568 919	704 489	677 718
205		Memurini mâzule				
	1	Memurini mâzule maaşı	10 340	10 340	10 000	5 025
	2	Memurini mâzule tahsisatı fevkalâdesi				7 905
		Yekûn	10 340	10 340	10 000	12 930
		Yedinci kısmın yekûnu	619 624	639 459	829 489	800 648
A/205		Telgraf ucuratu				30 000
		Umumi yekûn	1 505 168,25	1 573 786,75	3 100 000	2 968 311

T : 15 18 . 3 . 1340 C : 2

		Kablettadilât 1339 senesi maaşatı			
F.	M.	Nev'i memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
192		İdarei Merkeziye			
	1	Vekil	1	100	100
		Müsteşar			
		Yekûn	1		100
	2	Kalemi Mahsus			
		Başkâtip	1		
		Şifre Memuru	1	20	20
		Yekûn	1		20
	3	Teftiş Heyeti			
		Birinci sınıf Müfettiş			
		İkinci sınıf Müfettiş			
		Üçüncü sınıf Müfettiş	4	40	160
		Ezacı Müfettişi	1	30	30
		Mümeyyiz			
		Kâtip			
		Yekûn	5		190
	4	Şübeler			
		Hıfzıssıhah Umumiye Şubesi			
		Müdür (Tabip)	1	70	70
		Mütchassis	1	40	40
		Mütchassis	1	35	35
		Mümeyyiz			
		Kâtip	2	12	24
		Muaveneti İçtimaiye Şubesi			
		Müdür (Tabip)	1	60	60
		Muavin			
		Müesseseler Md. (Tabip)			
		Mümeyyiz	1	20	20
		Muamelât Memuru	1	30	30
		Kâtip	1	20	20
		Kâtip	2	12	24
192		Sicil ve Memurlar Şubesi			
		Müdür (Tabip)	1	10	10
		Muavin			
		Sicil ve Dosya Mümeyyizi	1	40	40
		Dosya Kâtibi	1	20	20

Badettadilat 1339 senesi maasatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	100	100	1	100	100	1	200	200	
			1	100	100	1	100	100	102,50
1		100	2		200	2		300	102,50
1	20	20	1	35	35	1	25	45	
			1	20	20	1	20	40	
1		20	2		55	2		85	
			2	60	120	2	50	100	130
			2	50	100	2	45	90	122,50
4	40	160	2	40	80	2	40	80	115
1	30	30	1	30	30	1		25	45
			2	15	30	2	15	30	70
5		190	9		360	9		325	482,50
1	70	70	1	75	75	1		75	83,75
1	40	40	5	50	250	4	65	260	305
1	35	35	1	30	30	1		25	45
2	12	24	6	15	90	5	15	75	175
1	60	60	1	75	75	1		75	83,75
			1	35	35				
			1	40	40	1		40	57,50
1	20	20	1	30	30	1		20	40
1	30	30	1	30	30	1		20	40
1	20	20	1	20	20	2	15	30	70
2	12	24	3	15	45				
1	10	10							
1	40	40	1	50	50	11		50	65
			1	35	35				
1	20	20	1	30	30	1		25	45
			1	15	15	1		15	35

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Nev'i memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
		Tabakkuk Memuru	1	17,5	17,5
		Kâtip	1	12	12
		Kâtip	1	10	10
		Yekûn			
		Neşriyat ve İstatistik Şubesi			
		Müdür (Tabip)	1	35	35
		Muavin			
		Grafik ve İstatistik Memuru			
		Kâtip	1	12	12
		Yekûn			
		Evrak Kalemi			
		Evrak Memuru	1	15	15
		Kâtip	1	8	8
		Kâtip	1	5	5
		Müvezi (Ücreti matbuat)	1	5	5
		Yekûn			
5		Müstahdemini müteferrika			
		Meclisi Âliyi Sıhhi ve Encümenler Başkâtibi	1	25	25
		Mutemet ve Levazım Memuru			
		Depo Memuru			
		Santral Memuru (Maktu)			
		Hademe (Maktu)	4	18	72
		Yekûn	5		97
194		Vilâyetler			
		1 A - Sıhhiye ve Muaveneti İstimaiye Müdürleri			
		1 İstanbul	1	50	50
		Müdür Muavini	1	30	30
		2 Birinci sınıf Müdürler	12	40	480
		İkinci sınıf Müdürler	20	35	700
		Üçüncü sınıf Müdürler	34	25	850
		B - Tabipler			
		Birinci sınıf tâbipler	40	25	1 000
		İkinci sınıf tâbipler	153	20	3 060
		Üçüncü sınıf tâbipler	185	15	2 775
		Dördüncü sınıf tâbipler	33	12	396
		Yekûn			

Badettadilât 1339 senesi maasatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	17,5	17,5	1	17,5	17,5	1		17,5	37,5
1	12	12	4	15	60	3	15	45	105
1	10	10							
		99,5							
1	35	35	1	50	50	1		50	65
			1	35	35	1		35	53,75
			1	30	30	1		25	45
1	12	12	2	15	30	2	15	30	70
		47							
1	15	15	1	30	30	1		20	40
1	10	10	3	15	45	2	15	30	70
1	7	7							
1	25	25	2	8	16	2		30	60
23		536,50	42		1 163,50	35		104,75	1 576,25
1	25	25	1	30	30	1		25	45
			1	20	20	1		20	40
			1	18	18	1		15	35
			1	10	10	1		35	
4	18	72	10	30	300	7	25	175	
5		97	14		378	11		270	120
1	50	50	1	70	70	1		60	72,50
1	30	30	1	35	35	1		35	53,75
12	40	480	17	50	850	15	45	675	918,75
20	35	700	6	40	240	20	40	800	1 150
34	25	850				30	30	900	1 500
40	25	1 000	100	30	3 000	158	25	3 950	7 110
153	20	2 060	100	25	2 500	200	20	4 000	8 000
185	15	2 775	200	20	4 000				
33	12	396							
476	0	8 341	425		10 695	425		10 420	18 805

Kablettadilat 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
194	2	Küçük Sıhhiye memurları	55	10	550
		İkinci sınıf Sıhhiye memurları	110	8	880
		Üçüncü sınıf Sıhhiye memurları	175	7	1 225
		Dördüncü sınıf Sıhhiye memurları	178	6	1 068
Yekûn					
194	3	Memurlar, kâtipler ve müstahdemini müteferrika			
		A - İstanbul Kalemi			
		Mümeyyiz	1	15	15
		Kâtip	1	12	12
		Kâtip	3	10	30
		Mutemet ve Mubayaa Memuru			
		Ambar Memuru	1	15	15
		Hademe (Maktu)			
		B - Sıhhiye kâtipleri			
		Birinci sınıf kâtipler	13	8	104
		İkinci sınıf kâtipler	28	7	196
		C - Muaveneti İç. kâtipleri	24	10	240
		Muaveneti İç. Kâtibi	27	8	216
		D - Mademe	67	18	1 206
Yekûn					
196		Hıfzıssıhha müesseseleri			
	1	Bakteriyolojihane (Sivas, İstanbul)			
		Müdür Mütesassis (Sivas)	1	50	50
		Müdür (İstanbul)	1	45	45
		Mütehassis	2	30	60
		Mütehassis	2	25	50
		Asistan	3	10	30
		Başmüstahzar			
		Müstahzar	2	15	30
		Evsatı Ziraiye Memuru			
		Kâtip	2	12	24
		Kâtip	1	10	10
		Mubayaa ve Depo Memuru	1	15	15

(*) (Samsun, Amasya, Sivas, Erzurum, Trabzon, Adana, Bursa, İsparta, Çatalca, İzmir, Ankara, Diyarbekir, Kayseri.)

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
55	10	550	200	12	2 400	200	12	2 400	6 400
110	8	880	400	10	4 000	200	10	2 000	6 000
175	7	1 225				200	8	1 600	5 400
178	6	1 068							
518		3 723	600		6 400	600		6 000	17 800
1	15	15	1	30	30	1	20	20	40
1	12	12	7	15	105	7	15	105	245
3	10	30							
1	15	15	1	20	20	1		21	40
			1	15	15	1	15	15	35
			5	25	125	5	25	125	
13	8	104	17	15	250	15	15	225	525
28	7	196	6	12	72	20	12	240	640
24	10	240	13	15	195	30	10	300	900
27	8	216				13	15	195	455
67	18	1 206	55	25	1 375	65	20	1 300	
165		2 034	106		2 192	158		2 545	(*)2 880
1	50	50	2	75	150	1	70	70	80
1	45	45				1	65	65	76,25
2	30	60	4	45	180	4	45	180	245
2	25	50	4	140	160	4	40	160	230
3	10	30	8	25	200	8	25	200	360
			2	15	30	2	15	30	70
2	15	30	8	12	96	8	12	96	256
			2	15	30	2	15	30	70
2	12	24	3	15	45	3	15	45	105
1	10	10							
1	15	15	2	15	30	2	15	30	70

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	
		Marangoz ve Ambalajcı (maktu)	1	8	8	
		Seyis (maktu)				
		Seyis Muavini (maktu)				
		Tavşancı (maktu)				
		Hademe (maktu)	16	18	288	
		Yekûn				
196	3	«Telkîhane» (İstanbul)				
		Müdür Mütihazası	2	30	60	
		Muavini	1	20	20	
		Başmütihazar	1	12	12	
		Mütihazar	3	8	24	
		Mütihazar Tâbip	1	15	15	
		Kâtip				
		Mübayaa ve Depo Memuru	1	10	10	
		Marangoz ve Ambalajcı (Maktu)				
		Danaçı (Maktu)	1	4	4	
		Telkîh Memuru (Maktu)	1	4	4	
		Hademe (Maktu)	7	18	126	
		Buzhane Memuru (Maktu)	1	4	4	
		Yekûn				
196	3	Kimyahane (İstanbul - Ankara (1))				
		Müdür	2	30	60	
		Müdür Muavini	1	15	15	
		Asistan (2)	1	10	10	
		Kâtip ve Mubayaa Memuru	1	8	8	
		Mütihazar	2	15	30	
		Serhademe (Maktu)	1	20	20	
		Hademe ve Hademe (Maktu)	3	18	54	
		Hademe				
		Yekûn				

(1) Kinin kimpirmehanesi İstanbul'a merbuttur.

(2) Doktor, eczacı veya kimyager

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	8	8	2	35	70	2	35	70	
			2	30	60	2	30	60	
			6	25	150	6	20	120	
			2	25	50	2	25	50	
16	18	288	16	25	400	16	20	320	
32		610	63		1 651	63		1 526	1 562,25
2	30	60	1	45	45	1	40	40	57,50
1	20	20	1	25	25	1	25	25	45
1	12	12	1	15	15	1		15	35
3	8	24	4	12	48	4	12	48	128
1	15	15							
			1	15	15	1	15	15	35
1	10	10	1	15	15	1		12	32
			1	35	35	1		35	
1	4	4	1	30	30	1		30	
1	4	4	2	30	60	2	30	60	
7	18	126	4	25	100	4	20	80	
1	4	4							
19		279	17		388	17		360	332,50
2	30	60	2	50	100	2	40	80	115
1	15	15	2	30	60	2	25	50	90
1	10	10	2	20	40	2	20	40	80
1	8	8	2	15	30	2	12	24	64
2	15	30							
1	20	20							
3	18	54	3	30	90	3	25	75	
			2	25	50	2	25	50	
1		197	13		370	13		319	349

Kablettadilat 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
4		Sıhhi Müze			
		Müdür (Tâbip)	1	35	35
		Molâjeyi	1	15	15
		Hademe (Maktu)	5	18	90
Yekûn					
5		Darüülkelep tedavihanesi (İstanbul, Sivas, Erzurum, Diyarbakir) İstanbul yüz, diğerleri yirmibeşer yataklıdır.)			
		Müdür (Mütehasıs)	1	35	35
		Müdür (Mütehasıs)	3	30	90
		Asistan	1	10	10
		Şef	1	20	20
		Kâtip ve Mubayaa Memuru	1	10	10
		Kâtip	3	8	24
		Tuşaneyi ve Tüp Memuru	1	18	18
		Hademe (Maktu)	5	18	90
		Hastabakıcı	6	4	24
		Tuşaneyi	3	5	15
		Ahçı (Maktu)			
Yekûn					
6		Emrazı istilâiye hastaneleri (İzmir)			
		(İzmir - İstanbul)			
		A - İstanbul Hastanesi (Yüz yataklıdır)			
		Sertabip			
		Bakteriyoloğ			
		Asistan			
		Kâtip ve Mubayaa Memuru			
		Başhemşire			
		Hastabakıcı			
		Etüv ve Lâboratuvar Memuru			
		Eczacı			
		Nakliye, Otomobil Şöförü (Maktu)			
		Ahçı Maayamak			
		Hademe ve Hâdeme			
		B - İzmir Hastanesi (otuz yataklı)			
		Sertabip			
		Kâtip ve Mubayaa Memuru			
		Başhemşire			
		Etüv Memuru			

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	35	35	1	45	45	1	40	40	57,50
1	15	15	1	25	25	1		25	45
5	18	90	5	25	125	5	20	100	
7		140	7		195	7		165	102,50
1	35	35	1	45	45	1	40	40	57,50
3	30	90	3	35	105	3	35	105	161,25
1	10	10	4	25	100	4	25	100	180
1	20	20							
1	10	10	4	15	60	4	15	60	140
3	8	24							
1	18	18							
5	18	90	30	25	750	22	20	440	
6	4	24							
3	5	15	4	10	40	4	30	120	
			4	30	120	4	25	100	
25		336	50		1 220	42		965	538,75
1	40	40	1	50	50	1	45	45	61,25
1	30	30	1	30	30	1	15	30	50
1	15	15	1	15	15	1	15	15	35
2	12	24	2	12	24	2	12	24	64
1	12	12	1	12	12	1		12	32
3	30	90	3	30	90	3	30	90	
2	7	14	2	7	14	2	8	16	54
1	15	15	1	15	15	1		15	35
1	50	50	1	50	50	1		50	
1	30	30	1	40	40	1		40	
10	25	250	15	25	375	12	25	300	
1	30	30	1	40	40	1		35	53,75
1	12	12	1	12	12	1		12	32
1	12	12	1	12	12	1		12	32
1	7	7	1	7	7	1		8	27

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
		Hastabakıcı			
		Hademe			
		Ahçı (Maktu)			
		Nakliye Otomobil Şoförü (Maktu)			
		Yekûn			
196	7	Küçük Sıhhiye Memur Mektebi (İstanbul - Anadolu)			
		Müdür Tabip			
		Muallim Tabip			
		Kâtip			
		Hademe			
		Hademe (Maktu)			
		Yekûn			
198		Muaveneti İçtimaiye müesseseleri			
	1	A - İstanbul Etfal Hastanesi kadrosu iki yüz elli yataktır. Yüz yatağı ücretlidir.			
		Sertâbip (Dâhiliye mütehassısıdır)	1	40	40
		Etfal Mütehassısı	1	25	25
		Göz, burun, kulak emrazı cildiye ve efrenkiye ve emrazı nisaiye mütehassısı (Maktu)			
		Lâboratuvar Şefi	1	20	20
		Operatör	1	25	25
		Operatör Muavini	1	15	15
		Röntgen Mütehassısı	1	20	20
		Örtepedi ve tedavii mihaniki Mütehassısı	1	20	20
		Asistan (1)			
		Eczacıbaşı	1	18	18
		Eczacı	1	8	8
		Eczacı Kalfası	1	5	5
		İdare Memuru ve Mutemet	1	18	18
		Depo ve Ambar Memuru	1	10	10
		Vekilharç (Mubayaa Memuru)	1	8	8
		İmam	1	6	6
		Başhemşire	1	10	10
		Hemşire	2	7	14

(1) Üçü hariciye, üğü dâhiliye, ikisi Etfal mütehassısı nezdinde ve ikisi lâboratuvarda çalıştırılacaktır. Müddeti hizmetleri iki senedir. Bu müddetin hitamında Hükümetin lüzum göstereceği mahallerde iki sene hizmet etmeleri mecburidir. Bu şeraitle kabul olunurlar. İşleri müesseseden yapılır.

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	30	30	1	30	30	1		30	
4	25	100	4	25	100	4	25	100	
1	30	30	1	30	30	1		30	
1	50	50	1	50	50	1		50	
35		841	40		996	37		914	476
			2	40	80	2	35	70	107,50
			4	30	120	4	25	100	180
			2	15	30	2	12	24	64
						2	25	50	
			6	25	150	2	20	40	
			14		380	12		284	351,5
1	60	60	1	60	60	1		60	72,5
1	40	40	1	40	40	1		40	57,5
4	60	240	4	60	240	4	60	240	
1	40	40	1	40	40	1		40	57,5
1	40	40	1	40	40	1		40	57,5
1	20	20	1	20	20	1		20	40
1	30	30	1	30	30	1		30	50
1	30	30	1	30	30	1		30	50
10	30	300	10	30	300	10	30	300	
1	20	20	1	20	20	1		20	40
1	15	15	1	15	15	1		15	35
1	7	7	1	7	7	1		7	27
1	20	20	1	20	20	1		22	42
1	10	10	1	10	10	1		12	32
1	8	8	1	8	8	1		10	30
1	6	6	1	6	6	1		6	18
1	12	12	1	12	12	1		12	32
2	8	16	1	8	8	1		8	27

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira
		Kâtip	1	12	12
		Kâtip	1	8	8
		Makinist	1	9	9
		Makinist Muavini	1	8	8
		Hastabakıcı	20	3	60
		Müstahdemini müteferrika	14	18	252
		Hademe	25	18	450

Yekûn

- 198 2 B - Anadolu Nümune hastaneleri : Beheri yüz elli yataklı ve dört adeddin. ellişer yatağı ücretlidir. (Ankara, Sivas, Erzurum, Diyarbakır) oradaki hastaneler vilâyetten devir alınarak tesis edilecektir.
- Tabibi dâhilî (*)
- Operatör
- Lâboratuvar Şefi
- Kulak, boğaz, burun Mütchassısı
- Göz Mütchassısı
- Emrazı Cildiye ve Efrenciye Mütchassısı
- Eftal Mütchassısı (1)
- Emrazı Nisaiye Mütchassısı (2)
- Röntgen Mütchassısı
- Operatör Muavini
- Asistan (3)
- Eczacıbaşı
- Eczacı
- Eczacı Kalfası
- İdare Memuru ve Mutemet
- Depo ve Ambar Memuru
- Mübayaa Memuru
- İmam ve Gusal
- Başhemsire

(*) Ehliyetine göre sertabip unvanı vekâletçe teveih olunur.

- (1) Muaveneti İçtimaiye vazaifine dâhil arzahaneler vazaifini bu mütchassıslar göreceğ ve bunlar için işbu hastaneler kadrosundan onbeş yatak tahsis kılınacaktır.
- (2) Muaveneti İçtimaiye vazaifine dâhil velâdethaneler vazaifini bu mütchassıslar göreceğ ve bunlar için işbu hastaneler kadrosundan beş yatak tahsis kılınacaktır.
- (3) Biri hariciyede, biri dâhiliyede çalışacaktır. Müddet hizmetleri iki senedir. Bu müddetin hitamında Hükümetin göstereceği mahallerde iki sene hizmet etmeleri mecburidir. Bu şeraitle kabul olunurlar. İşşeleri hastaneden yapılır.

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
1	12	12	1	12	12	1		15	35
1	8	8	1	8	8	1		10	30
1	9	9	1	9	9	1		12	32
1	8	8	1	8	8	1		9	27
20	30	600	20	30	600	20	30	600	
14	18	252	14	25	350	14	25	350	
25	18	450	25	25	625	25	25	625	
			93		2 518	93		2 533	792

4	60	240	4	60	240	4	60	240	290
4	60	240	4	60	240	4	60	240	290
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	40	160	4	40	160	4	40	160	230
4	30	120	4	30	120	4	30	120	200
8	30	240	8	30	240	8	30	240	
4	20	80	4	20	80	4	20	80	160
4	15	60	4	15	60	4	15	60	140
4	7	28							
4	20	80	4	20	80	4	20	80	160
4	10	40	4	10	40	4	10	40	120
4	8	32	4	8	32	4	8	32	108
4	6	24	4	6	24	4	6	24	72
4	12	48	4	12	48	4	12	48	128

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lıra	Şehrisi Lıra
		Hemşire (**)			
		Makinist ve Etiv Memuru			
		Makinist ve Etiv Muavini			
		Hastabakıcı (Maktu) (***)			
		Müstahdemini müteferrika (Maktu)			
		Müstahdemini müteferrika (Maktu) (****)			
Yekûn					
198	3	Zonguldak Hastanesi : Elli yataklıdır (Büyük Millet Meclisinin 9/10/1336 tarihli 96 ncı İçtimaında kabul edilen karar mucibince)			
		Tabibi dâhili (*****)	1	25	25
		Operatör	1	25	25
		Asistan (Maktu) (4)			
		Eczacı	1	12	12
		Kâtip	1	10	10
		Başhemşire	1	6	6
		Hemşire			
		Ahçı maayamak (Maktu)	1	35	35
		Çamaşırçı maayamak (Maktu)	1	30	30
		Kapıcı maayamak (Maktu)	1	18	18
		Serhademe maayamak (Maktu)	1	20	20
		Hastabakıcı	5	4	20
Yekûn					
198	4	«Marazı asabiye ve akliye hastanesi» altı yüz elli yataklıdır. Elli yatağı ücretlidir. (Toptaşı - Zeynepkâmil)			
		Sertabip ve Müdür	2	40	80
		Şef doklinik	2	25	50
		Lâboratuvar Şefi	2	20	40
		Daimî Asistan	1	10	10

(**) Her servise bir hemşire verilmiştir.

(***) 10 hastaya bir tane hesabıyla

(****) 6 hastaya bir tane hesabıyla

(*****) Ehliyetine göre birine sertabip unvanı vekâletçe teveh olunur.

(4) Birisi hariciye, birisi dâhiliyede çalışacaktır. Müddeti hizmetleri iki senedir. Bu müddetin hitamında Hükümetin lüzum göstereceği mahallerde iki sene hizmet etmeleri mecburidir. İşeleri müessesedendir.

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
			28	8	224	28	8	224	756
			4	10	40	4	10	40	120
			4	8	32	4	8	32	108
			60	30	1 800	60	30	1 800	
			25	30	750	25	25	625	
			725	25	1 875	75	20	1 500	
			276		7 073	272		6 545	4 262
1	25	25	1	30	30	1		30	50
1	25	25	1	30	30	1		30	50
			2	30	60	2	30	60	
1	12	12	1	20	20	1		15	35
1	10	10	1	15	15	1		12	32
1	6	6	1	12	12	1		12	32
			2	8	16	2	8	16	54
1	35	35	1	50	50	1		45	
1	30	30	1	30	30	1		30	
1	18	18	1	25	25	1		20	
1	20	20	1	25	25	1		25	
5	4	20	5	30	150	5	25	125	
			18		463	18		420	253
2	40	80	1	60	60	1		60	72,50
2	25	50	2	40	80	3	35	105	161,25
2	20	40	3	40	120		35	70	107,50
1	10	10							

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Nev'i memuriyeti	Aded	Beheri Lıra	Şehrisi Lıra
		Asistan (Maktu) (1)	7	5	35
		Eczacı	1	15	15
		Eczacı Muavini			
		İdare Memuru ve Mutemet	1	18	18
		İdare Memuru	1	15	15
		Kâtip	1	12	12
		Kâtip	2	8	8
		Ambar ve Depo Memuru	1	10	10
		Mubayaa Memuru	1	8	8
		Sermübassır	1	10	10
		Etiv Memuru Makinist			
		Müstahdemi Müte.	65	18	1 170
		Mübassır	2	6	12

Yekûn

- 5 Verem Sanatoryumu : Şimdilik Heybeliada'dır. (Elli yataklıdır. Yirmibeş yatağı ücretli, yirmibeş yatağı meccanidir.)
 Sertabip
 Tabip Mütchassis
 Asistan (Maktu) (2)
 Eczacı
 İdare ve Hesap Memuru

- (1) Müddet hizmetleri iki senedir. Bu müddetin hitamında Hükümetin lüzum göstereceği mahallerde iki sene hizmet etmeleri mecburidir. Bu şeraitle kabul olunurlar. İşçeleri müessesedendir.
- (2) Müddet hizmeti iki senedir. Bu müddetin hitamında Hükümetin göstereceği mahallerde hizmet etmesi mecburidir. Bu şeraitle kabul olunur. İşçeleri hastanedendir.

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazeneî Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
7	5	35	6	30	180	6	30	180	
1	15	15	1	20	20	1		20	40
			1	7	7	1		10	30
1	18	18	1	25	25	1		22	42
1	15	15				2			
1	12	12	1	12	12	1		15	35
1	8	8	2	8	16	2	10	20	60
1	10	10	1	10	10	1		12	32
1	8	8	1	8	8	1		10	30
1	10	10	1	10	10	1		10	30
			1	10	10	1		10	30
65	18	1 170	100	25	2 500	80	25	2 000	
2	6	12	6	6	36	6	7	42	162
			128		3 094	108		2 586	832,25

1	60	60	1		45	61,25
1	35	35	1		30	50
1	30	30	1		30	
1	15	15	1		15	35
1	12	12	1		12	32

Kablettadilât 1339 senesi maaşatı

F.	M.	Unvanı memuriyeti	Aded	Beheri Lira	Şehrîsi Lira
		Başhemşire			
		Hemşire			
		Hastabakıcı (Maktu)			
		Ahçı Maayamak (Maktu)			
		Müstahdemini müteferrika			

Yekûn

- 198 6 Dispanserler : Her kaza merkezinde on yatağı havidir ve mahallî hükümet tabibi idaresindedir. Şimdilik adedi yüzellidir.
Tabip (Hükümet tabibidir.)
Sıhhiye Memuru
Hademe veya Hâdime

Yekûn

- 7 Dilsiz mektebi kadrosu ellidir. On yatağı anadan babadan mahrum şüheda ve fâfir evlâtları için meccanendir. Leylî talebe için şehrî onbeş lira, nehari için şehrî iki lira ücret alınır.
Müdür Tabip
Hesap Memuru ve Kâtip
Türkçe Muallimi
Resim Muallimi
Nakış Muallimesi
Mübayaa Memuru
Ambar Memuru
Ahçı Maayamak (Maktu)
Hademe veya Hâdime (Maktu)

Yekûn

Badettadilât 1339 senesi maaşatı			Hükümetçe 1340 senesi için teklif olunan			Muvazenei Maliye Encümenince 1340 senesi için teklif olunan			
Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Aded	Beheri Lira	Şehrisi Lira	Tahsisatı fevkalâde Lira
			1	10	10	1		10	30
			1	8	8	1		8	27
			10	30	300	8	30	240	
			1	50	50	1		45	
			8	25	200	8	25	200	
			26		720	24		635	235,25
			150	10	1 500	150	10	1 500	4 500
			300	25	7 500	300	20	6 000	
			450		9 000	450		7 500	4 500
			1	30	30	1		30	50
			1	15	15	1		15	35
			1	15	15	1		15	35
			1	15	15	1		15	35
			1	15	15	1		15	35
			1	12	12	1		15	35
			1	12	12				
			1	50	50	1		45	
			4	30	120	4	25	100	
			12		284	11		250	225

	Aded	Tahsisatı fevkalâde Lira	Maas Lira	Yekûn Lira
Müsteşar	1	1 230	1 200	2 430
Kalemi Mahsus Müdüriyeti	2	1 020	540	1 560
Teftiş Heyeti	9	5 790	3 900	9 690
Hıfzıssıhhaî Umumiye Şubesi	11	7 305	5 220	12 525
Muaveneti İc̄timaiye Şubesi	7	4 035	2 520	6 555
Sicil ve Memurlar Şubesi	7	3 450	1 830	5 280
Neşriyat ve İstatistik Şubesi	5	2 805	1 680	4 485
Evrak Kalemi	4	1 320	960	2 280
Müstahdemini Mütferrika	11	1 440	3 240	4 680
Merkez yekûnu	57	28 395	21 090	49 485
Vilâyat	2 286	649 323	509 088	1 158 411
Yekûnu umumî	2 343	677 718	530 178	1 207 896

